

**"התנפלו עלי,
וגררו אותי,
זעקתי אך
סתמו את פי"**

*פניני חכמה מהגה"צ
רבי יעקב גלינסקי זצ"ל*

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת קורח | גליון מס' 383 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל רגיל היה לספר, כי אינו יכול לשכוח את היום הראשון בו הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשמש כר"מ בישיבת פוניבז', בשלהי שנת תשי"ב

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על מה ששמע ממרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל

לחשוב כי ביכולתו להעניק כבוד לרמב"ם! וכי יש לו השגה בכלל מי היה הרמב"ם?!..."

רבי ברוך בער כשסיפר לתלמידיו סיפור זה, הטעים את כוונת ה'בית הלוי', כשהוא מונה את הבדלי הדורות בכבוד מופלא והכנעה:

"מורי ורבי גאון ישראל רבי חיים מבריסק זצ"ל, לא היה הולך ארבע אמות ללא תורה, ואף על פי כן אמר על עצמו כי כלפי אביו הגדול ה'בית הלוי' הוא נחשב כקליפת השום. ה'בית הלוי' אמר על עצמו, כי כלפי אור העולם רבי חיים מוואלז'ין הוא אינו נחשב למאומה. רבי חיים מוולוז'ין העיד נוראות אודות רבו הגאון מוילנא זצ"ל, וכל זה בהבדל תקופה של בת מאה שנים."

"מעתה צאו וחישובו", אמר רבי ברוך בער לתלמידיו, "את ההבדל

מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל רגיל היה לספר, כי אינו יכול לשכוח את היום הראשון בו הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל לשמש כר"מ בישיבת פוניבז', בשלהי שנת תשי"ב. הרב שך נכנס לבית המדרש והסתובב בין הלומדים לחפש מי מהם זקוק לעזרתו, למאור פניו, למילתו הטובה.

הוא ניגש לרבי גרשון ושאלו: "צו וועמען קען מען מאכן גוט'ס היינט?" ["עם מי ניתן להיטיב היום?"]. עד שראה בחור שלא שרוי בשמחה, ומיד נכנס עמו לשיחה בלימוד במשך זמן מרובה על מנת לעודדו.

"נקודה זו אמור כל ראש ישיבה לדעת", תמיד הוסיף רבי גרשון לומר, "כי עיקר תפקידו להיטיב עם התלמידים, לגדלם ולטפחם"

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, היה רגיל לומר: "הצינור לקבלת התורה בדורנו, הוא מאותו רב שממנו זוכים לקבל תורה, כי הוא קיבל מרבו והוא מרבו עד קבלת התורה על ידי משה רבינו במעמד הר סיני, וכשאדם חלילה בז לרבו או מזלזל בו, הרי זה כאילו בז ומזלזל במשה רבינו ותורתו".

בספרו 'מערכי לב', מספר הגאון הצדיק רבי משה שוואב זצ"ל, משגיח ישיבת גייטסהד, מה ששמע מרבו הגדול, מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל':

כאשר יצא לאור ספר חדש והביאו זאת לפני מרן ה'בית הלוי' מבריסק זצ"ל, ה'בית הלוי' עללעל בו מעט והגיב בקורת רוח: "טוב! טוב!", כמחזה הסכמה על החידושים שנכתבו בו. אך לפתע צדו עיניו כמה תיבות בעמוד השני של הספר, שם נכתב: "ספר זה מוקדש לכבוד הרמב"ם, במלאות כך וכך שנים לפטירתו".

ה'בית הלוי' נרעש: "א חוצפה! א חוצפה! מנין לו עזות פנים כזאת

מבקש עצום! הוא לא הניח לשום סוגיא ולשום פרט שישאר עמומים או חסרי בהירות..."

"איני יכול לשכוח", הוסיף הזקן, "כיצד הוא רדף כל העת אחרי ראש הישיבה רבי **איסר זלמן [מלצר]**, השתדל כל העת להימצא בסביבתו, ולא לפספס אף מילה היוצאת מפיו. כמה שיותר לדבר איתו בלימוד, כמה שיותר לשמשו, וממש לא זהה ידו מתחת ידו".

מעלת השימוש חכמים שהיתה בו - הצמיחה אותו לפסגות!

הגאון הצדיק רבי **יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז' פעם בשיחתו סיפר מרן ראש הישיבה הגרי"ג **אדלשטיין** זצוק"ל, כי כאשר הגיע המשגיח לשרת בקודש בישיבת פוניבז', הוא התבטא בפניו בחשש:

"אינני יודע מה יהיה עם מידת הביטחון שלי, הלוא כשהייתי בישיבת מיר מחמת הדחקות הגדולה היה מצוי פעמים רבות שלא קיבלתי משכורת בסוף החודש, וגם אם קיבלתי היתה זו משכורת דחוקה שבקושי הספיקה לצרכי משפחתי, ובזמנים הללו הייתי זקוק להתפרנס מאמונה וביטחון.

"אולם עתה שנענתי להזמנתו של הרב מפוניבז' להגיע לשמש בישיבה, ובתמורה הוא הבטיח לי משכורת בעין יפה, אז אמנם ברוך השם יהיה לי יותר קל מבחינה כלכלית, אך מה יהיה עם האמונה והביטחון שלי? הרי אם אתרגל למצב הזה אני עלול להסיח דעת ממידת הביטחון ולזנוח את עבודתי בזה".

יש הוספה מעניינת לסיפור הזה:

כעבור תקופה ממושכת, כאשר הגיע הגאון הצדיק רבי **משה ברנשטיין** זצ"ל, לבקר את רבו המשגיח הוא פגש בו כשהוא שרוי בשמחה עצומה.

שאלו רבי משה: "שמחה זו מה היא עושה?"

והמשגיח השיבו: "אומר לך, בשעה שהציע לי הרב מפוניבז' להיות משגיח בישיבה חששתי מה יהיה עם האמונה והביטחון שלי, לתומי חשבתי כי הרב משופע בנכסים ואין אצלו מחסור של כסף, ואם ישלם לי את המשכורת מדי חודש בחודשו, לא אזכה עוד לסמוך ולבטוח בהשם יתברך באותה מידה כפי שהאמנתי ובטחתי בו בהיותי במיר. אך הנה ברוך השם אני נמצא כאן בישיבה כבר שמונה חודשים, ובינתיים כל משכורתני היא מאמונה בלבד... בדיוק כפי שהיה במיר. איך לא אשמח!?!...".

(לקט מתוך שיחות שונות מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בין אותה תקופה לתקופת הראשונים; הלוא רבי חיים מוואלז'ין אמר - כי אילו היה הגאון מוילנא חי אלף שנים פעמיים אולי היה כרמב"ן ואולי כהרשב"א!".

"מענתה איך מצא חצוף זה עוז בנפשו להעניק כבוד להרמב"ם?" - הפטיר רבי ברוך בער.

רבי ברוך בער עצמו היה מתייחס בהערכה עצומה לרבותיו, בכבוד ומורא.

מרן ראש הישיבה הגרי"ג **אדלשטיין** זצוק"ל, היה רגיל לספר את ששמע מאחד מתלמידי רבי ברוך בער, כי פעם השמיע רבי ברוך בער באוזני תלמיד חכם סברא מחודדת בשם רבי חיים, והוא התווכח עם רבי ברוך בער על הסברא. בתחילה ניסה רבי ברוך בער להסביר לו את נימוקו של רבו ושוב ושוב, אך אותו תלמיד חכם המשיך להתווכח.

לפתע הפסיקו רבי ברוך בער ואמר לו בסערה: "דע לך כי הרבי שלי רבי חיים, עמד בהר סיני יותר קרוב ממך... הרבה יותר קרוב ממך להר סיני... לכן תורתו היא תורת אמת!..."

ידוע כי רבי ברוך בער היה מתייגע נוראות להבין את דברי רבו, והתייחס לכל תג ולכל אות בדבריו כמו שלומדים רשב"א ורשב"א... ומכח שהחשיב את מעלת רבו, העמיק בכל מילה שלו, וכך זכה להתגדל בעומק העיון, וברבות הימים להאיר עיני ישראל.

בהערכה כזו לתורה, וכניעה כה מוחלטת לחכמי התורה, זוכים לקניי התורה!

עוד היה רגיל לספר

עוד היה רגיל לספר מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרי"ג **אדלשטיין** זצוק"ל, כי לפני שנים רבות, נכנס באחד הימים להיכל ישיבת פוניבז' יהודי מבוגר, שהיה בוגר ישיבת סלוצק, וראה את מרן ראש הישיבה הגרא"מ **שך** זצ"ל מוקף בתלמידים בעיצומה של ריתחא דאורייתא. הוא היה נרגש מאוד, ודמעות צפו בעיניו.

הוא סיפר לבחורים בהתפעלות: "חוקק בזכרוני עד היום את לייזר שך בימי צעירותו בקלעצק, כבר אז כולם ידעו כי הוא עתיד לצמוח לשם ולתהילה".

"במה ראו?" - התעניינו התלמידים, ואותו זקן השיב: "הוא היה

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ז

הרב קרימלובסקי יצא מבית הגביר בידיים ריקניות. כל ימי שהותו בחו"ל רבץ עליו הסיפור כמשא כבד. פרשיה בלתי נעימה בעליל... כאשר שב הרב קרימלובסקי ארצה סיפר לרבי אברהם גניחובסקי את אשר קרהו בבית הגביר, ואת אשר סיפר לו. הרב גניחובסקי הקשיב לסיפור ו... שתק

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על מלשינים ואלו שאין להם חלק לעוה"ב

"שמענו נא בני לוי" (במדבר ט"ז, ח')

רבים הם היו הבאים אל רבינו מרן ראש הישיבה, כשבפיהם פרשיה סבוכה ומורכבת אשר הסובבים להם נוגעים בדבר ושלא לטובה. כאן בניה שלא כחוק, שם פתיחת עסק שלא כדין. הרבה מאוד ניזוקים מעלים כמושכל ראשון אפשרות לגשת אל הרשויות המקומיות ולהתלונן. אמנם, אין להם ענין שמפר החוק ייענש בגינם, אולם ענין גדול להם להניא את הסובבים להם מלהזיקם.

כאשר היו מעלים אפשרות שכזו בפני רבינו, נתקלים הדברים בהתנגדות נחרצת: "הלשנה היא ענין חמור מאוד, חז"ל אומרים - 'מוסרים אין להם חלק לעולם הבא'".

לתוספת תוקף הענין מוסיף רבינו את אשר ארע עם הגר"א: פעם אחת נסע הגר"א בעגלה. לפתע עצר העגלון מנסיעתו, לצד הדרך צמחה תבואה של גוי. העגלון לקח מהתבואה, והנה השגיח בו הגוי בעל השדה. משום מה סבר הגוי שהגר"א הוא הגנב, והפליא בו את מכותיו. אולם הגר"א לא העמידו על טעותו, וספג את המכות במקום העגלון. כאשר המשיכו בדרכם אמר הגר"א: "אם הייתי אומר שלא אני גנבתי, היה מתברר ממילא שהעגלון הוא זה שגנב, הייתי נחשב למוסר, ולא היו מועילים לי כל התורה והמצוות שעשיתי, הייתי מאבד את כל העולם הבא שלי".

ומסיים רבינו: "אנשים לא שמים לב, ומכל מיני סיבות מלשינים למס הכנסה, לעיריה וכדומה. צריך לדעת שזה חמור מאוד!"

השתדלות - עד היכן?

אם נציץ ולו דרך חרך צר, אל עולם העסקנות וגיוס תרומות עבור מוסדות וישיבות, נגלה שמאחורי כל ישיבה ומוסד תורני עומדת דמות אחת לפחות, העושה לילות כימים בכל כוחה למען המטרה הנעלה. כיתות רגלים, נסיעות לחו"ל, שיחות, שכנועים, שמירת קשר רציף ומה לא?

השתדלות לשם שמים למען התורה ולומדיה אין לה גבולות, וכל מאמץ שווה את התוצאות. מה בכל זאת הגבול? האם גם לעסקנות נשגבה זו יש מחסום? מסתבר שכן, כך עולה מסיפורנו: נקישה מנומסת נשמעה על דלתו של הגביר. בני הבית חשו

לפתוח. משולחים מארץ ישראל הם דבר שבשגרה כאן בבית הגביר שבחו"ל, וגם הנתינה, ב"ה, הפכה לשגרה ברוכה.

הפעם היה זה הרה"ח ר' מרדכי קרימלובסקי שליט"א. "שלום, שלוח אני אליכם מאת הגאון רבי אברהם גניחובסקי לקבל את תרומתכם עבור המרכז הארצי לטהרת המשפחה בארץ ישראל".

הגביר שהיה ידוע ביחסו החם למצוות הצדקה, וביחסו האוהד והמכבד לגאון הגדול רבי אברהם זצ"ל, שינה את פניו למשמע שמו של השולח. פניו המאירות נעשו חתומות, והוא הפטיר ביובש: "אינני מעונין לתת תרומה, אפילו לא תרומה קטנה. בגלל הגאון רבי אברהם גניחובסקי היו לי הפסדים עצומים. אמנם מחלתי לו על ההפסדים אך עד כאן. נתתי לו מספיק!..."

הרב קרימלובסקי עמד כנדהם מתגובתו הבלתי צפויה של הגביר. אם רבי אברהם שלחו הנה, הרי שניסיון העבר הראה כי ידו פתוחה, וכי רוצה הוא לסייע בעדם.

"מה קרה? אלו הפסדים היו לך בגלל הרב גניחובסקי?" הגביר גנח. "אספר לך.

"לפני זמן מה בא אלי יהודי אחד ובקשה בפיו. היהודי הזה רצה ממני הלוואה גדולה בסכום של שלוש מאות אלף דולר (!) לא מקובל לתת הלוואות בסכום כזה, ואפילו לא מקובל לבקש הלוואות בסדר גודל הזה. אולם אותו יהודי היה מצויד בשטר ערבות 'מיוחס'. היה לו מכתב מרבי אברהם גניחובסקי, מכתב ערבות שאם הנ"ל לא ישלם את החוב הוא - רבי אברהם, ערב

מיד התנפלו עלי וגררו אותי, זעקתי: "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו". כדי לסתום את פי חנקו את גרוני, ואשתי זעקה: "הצילו, הורגים את בעלי!". כמה מהומה, ונהדפתי החוצה כשאני קורא: "יהודים..."

פניני חכמה מהגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"שמענו נא בני לוי" (במדבר ט"ו, ח')

כשנסעתי לארצות הברית בפעם הראשונה לביסוס מוסדות התורה, בקשתי להתברך מפי הרבי מסאטמר זצ"ל. שאל: "מי אתם?". אמרתי: "הייתי בן ישיבה עצור בסיביר". "מה שמך?" "יעקב" "ושם משפחתך?" "גלינסקי". "שמעתי עליכם, מה מבוקשכם?" אמרתי: "לקבל ברכה להחזקת מוסדות התורה".

פנה אל הגבאי: "תן לו ברכה מרובה, אלפיים דולר". אמרתי: "באתי לבקש מהרבי ברכה, ולא כסף".

ענה: "אין ברכה שורה על כלי ריק"...

כעבור זמן נכנסתי לאחד מעשירי קהילת סאטמר בבורו פארק. התעניין: "המוסדות נתמכים על ידי המדינה?"

אמרתי: "תמיכה בסיסית, שאינה מגיעה לרבע התקציב". אמר: "כחסידי סאטמר אני מנוע מלתת למוסדות המקבלים כסף מהמדינה".

אמרתי: "כחסידי סאטמר, ודאי תשמח לשמוע שהרבי נתן לי אלפיים דולר. קיים אפוא מצוות עשה של הליכה בדרכי החכמים.

ובמייוחד, חסיד בעקבות רבו!"

טען: "לרבי מותר לחרוג מהוראתו, ואני חייב לציית לה!"

אמת. אמרתי: "אני האחרון שאסית אותך שלא לנהוג כצווי רבך. אבל תנהג עמי בכנות: אם אתה מציינת לו באופן מלא בכל העניינים,

איני מבקש מאומה, אבל אם יש עניינים בהם אינך מציינת לו, אין זו אלא התחמקות!"

מיד העניק תרומה בסך חמש מאות דולרים!...

שהוא מזרח, ועל יום שהוא לילה. כי המזרח תמיד מזרח, והמערב תמיד מערב. היום יום, והלילה לילה.

אבל כשהרב בא ומצביע ללכת לימין, לצפון. עומד אדם מולו, והולך לימינו שלו, לדרום.

אומר לו הרב: לא לכך התכונתי, עליך לפנות לצפון.

והוא מתעקש: הרב אמר לימין, והדרום לימיני.

או אז משיב לו הרב: הדרום לימינך משום שאתה עומד הפוך. תעמוד כמוני, והצפון יהיה לימינך!

ומובן שזה משל -

מדוע אין מבינים את החכמים, מדוע פועלים בנגוד לדעתם, ומדוע מביעים דעות ומותחים עליהם בקורת -

הכול נובע מהעבודה שעומדים מולם ונגדם, במקום לעמוד איתם ולכיוונם...

למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים?

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן? שאלה טובה.

אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד: כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות: או להרחיב את הנעל, בזמני היו פותחים פתח קדימה,

להוציא את הבהון, או שקונים נעליים חדשות. יש עוד שתי ברירות: או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב. למה לא חושבים

על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים? התשובה

בא אלי אדם, כולו נסער: מהו שנצטוונו "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (דברים י, יא). אפילו אומר לך על ימין שהוא

שמאל ועל שמאל שהוא ימין (רש"י). מה פתאום! אני יודע שזה ימין וזה שמאל - ואלף חכמים לא יוכלו לשנות זאת! האם התורה

מצוה שאעשה שקר בנפשי, ואנהג שלא כפי האמת?

הרגעתי אותו: תנוח דעתך. התורה אמת היא, ואינה דורשת חלילה לחרוג מן האמת!

אז מה כתוב כאן? -

זהו, תן להסביר. שים לב: לא כתוב כאן: אפילו יאמרו לך על מערב

פשוטה, משום שהרגל היא העיקר, והנעל באה לשרתה. מוסכם? הן, עליך ועלי.

כעת תבין, שאנו חלוקים בינינו מה הנעל ומה הרגל -

אנו יודעים שהתורה קדמה לעולם, והקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ואחד היסודות ביהדות ש'זאת התורה לא תהא מוחלפת', לכן אין מחשבה לפגוע חלילה בתורה. יש להתאים עצמנו אליה. ואנו מותאמים לה, כי נבראנו על פיה. "אצלך, האדם עיקר והתורה כנעל. ואם היא לוחצת מחליפים אותה"...

"לא ולא", מחה האיש. "אבל להקל פה ושם"...

אמרתי לו: "ייתכן ואפשר, אבל לא אני נותן התורה וגם לא אתה. אם תמסור לי את שמך ושם אמך, אומר לקדוש ברוך הוא שאתה רוצה לעלות אליו ולהציע הצעה" -

החליט שלא למסור, והמצב נותר בעינו...

בסיום מלחמת העולם השנייה, שחררו מסיביר כל העצורים הפולניים, ואנו בתוכם. בפולין התבשרנו שהגיעה ספינה עם חמישה עשר פעילים מ'השומר הצעיר', לשכנע ילדים להצטרף לקיבוציהם. התרגשות רבה שררה במחנה העקורים על הגעת החלוצים מארץ ישראל, וערכו להם מסיבת הוקרה. מנהל המחנה, מר פישביין, ארגן את המסיבה. הוא לא היה דתי, אבל הבין שיש למנות במחנה רב, ומינה את הרב פרידמן.

פנה אלי הרב פרידמן, ואמר: "לוקחים פה ילדים לשמד. ההורים לא מבינים לאן הם שולחים אותם. אסור לי לדבר, כי אעורר עלי את חמתו של מר פישביין והוא יצר את צעדי. יתנכל לכשרות ולטהרה, ויצא שכרי בהפסדי. אבל אתה אדם פרטי, לך מותר לדבר!"

זה לא היה פשוט. הם ידעו שאני דתי. בן ישיבה, מדוע שיתנו לי לדבר? הלא אסית נגדם! אמרתי: "מה פתאום, אני אדבר אך ורק בשבח ארץ ישראל, כמה השתוקק משה רבנו להכניס לארץ!" שמעו כך, ונאותו. "חמש דקות!". אמרו.

נענית: "שלוש, לא יותר". ידעתי שיותר לא יניחוני.

כולם העתירו שבחים על החלוצים מארץ ישראל המפריחים את השממה, ויצרו גן עדן ושמו קיבוץ, ומיישבים את ארץ ישראל, ואמרו שאני אביא את ברכת אסירי סיביר המתעתדים לעלות לארץ ישראל.

קמתי ואמרתי: "הורים יקרים, מבקשים מכם לשלוח את בניכם לקבוצים של השומר הצעיר - הבטחתי לדבר על נקודה אחת בלבד, שלוש דקות ואני מצהיר שאעמוד בהבטחתי!". כמה רווח למארגנים המתוחים.

"הורים יקרים! השואה הנוראה היתה בבחינת גלות מצרים. שם

פעם שאלני אדם: מדוע אינכם מתאימים את התורה לזמן? שאלה טובה. אמרתי לו: בוא ונסכים על דבר אחד: כשהילד גדל והנעל לוחצת, יש שתי ברירות: או להרחיב את הנעל, או שקונים נעליים חדשות. יש עוד שתי ברירות: או שהולכים יחפים, או שזה לוחץ וקשה ומכאיב. למה לא חושבים על אפשרות חמישית, לקצוץ את אצבעות הרגלים?

זרקו למים ופה שרפו באש". התייפחויות נשמעו. "והגרמנים הוכו, כפי שהוכו המצרים. ואחרי המכות פנו היהודים לעבר ארץ ישראל!" מחיאות כפים סוערות. "ודוקא משה רבינו, שהביא את המכות על המצרים, והנהיג את העם במדבר, לא זכה להיכנס לארץ מובטחת! כמה התחנן, ולא נענה! ושאלו רבותינו בגמרא: מדוע זה היה כל כך חשוב לו? בלשונה: וכי לאכול מפריה הוא צריך? ובלשונו, כמו ששמענו כאן: האם כדי להפריח את השממה, וליצור גן עדן לחקלאים? ותרצו: לא רצה אלא לקיים את המצוות התלויות בארץ! ככל שקיים מצוות בחוץ לארץ, עוד ביקש להוסיף מצוות בארץ ישראל -

"יהודים יקרים! האם ילדיכם היקרים יוסיפו מצוות בקיבוצי השומר הצעיר, בהם אוכלים שפנים ונוחרים חזירים? אוכלים ביום הכפורים וחמץ בפסח?!"

מיד התנפלו עלי, וגררו אותי, זעקתי: "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" - האם נצלנו מהיטלר כדי להספות ב'שומר הצעיר'?" כדי לסתום את פי חנקו את גרוני, ואשתי זעקה: "הצילו, הורגים את בעלי!". כמה מהומה, ונהדפתי החוצה כשאני קורא: "יהודים - מי אינו חוגג את ליל הסדר, וקורא את ההגדה - הן אומרים אנו: והכניסנו לארץ ישראל - ובנה לנו את בית הבחירה!" להנחלת הארץ, יעוד רוחני בלבד!

(והגדת - הגדה של פסח)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כשהגעתי לשלב שבו הייתי צריך לחפש חתנים לבנותי, שאלתי את מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך מה צריך לחפש, איך ניגשים לנושא הזה של חיפוש חתן? השיב לי מרן הגרש"ז, שאת השאלה הזאת כבר שאלו את הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל...

משגיח דישיבת קמניץ, הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל,
על גמילות חסדים והחשיבות של מצווה זו בעיני גדולי התורה

כשהגעתי לשלב שבו הייתי צריך לחפש חתנים לבנותי, שאלתי את מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך מה צריך לחפש, איך ניגשים לנושא הזה של חיפוש חתן?

השיב לי מרן הגרש"ז, שאת השאלה הזאת כבר שאלו את הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל, והוא השיב, שהתשובה כתובה בתורה: "את בתי נתתי לאיש הזה". קודם כל שיהיה 'מענטש', שיהיה בנאדם! זאת צריכה להיות התכונה הבסיסית של האדם, אמר הגרש"ז הוסיף ואמר לי בזו הלשון: "א גוטניקער! א גוטניקער!", שיהיה טוב לב! אנשים מחפשים חתן שיהיה עילוי, גאון עצום. הדוד שלי רבי נחום דוד הרמן היה אומר, ש'עילוי' זה בראשי תיבות "עיניים להם ולא יראו". לפעמים יש אדם שהוא מאוד מאוד מוכשר, אבל הוא לא כל כך בנאדם, וממילא אין שום תועלת לאשתו ובני משפחתו בכישרונות המיוחדים שלו.

אבל בהקשר זה אני רוצה לומר לכם דבר נפלא...

ידוע שחנה אשת אלקנה, התפללה במשכן שילה וביקשה, היא מדברת על לבה, ומה היא ביקשה מהקב"ה? "ונתת לאמתך זרע אנשים". מסבירים חז"ל מה הפשט זרע אנשים? שיהיה נורמלי! לא ארוך ולא קצר, לא יפה ולא מוכוער, לא טיפש ולא חכם... בנאדם נורמלי...

ואכן התקבלה תפילתה של חנה, בזכות ברכתו של עלי הכהן, נולד לה בן וקראה את שמו שמואל, וכשהיה בן שנתיים היא הביאה אותו למשכן שילה וישב שם עד עולם, 50 שנה.

אבל היה אירוע מאוד דרמטי כשהיה שמואל בן שלוש שנים. הביאו פר לקרבן וחיפשו כהן שישחט אותו. נענה שמואל הקטן ואמר שאין צורך בכהן, כי שחיטה כשירה גם בזרים. אמר עלי הכהן אכן, אמרת הלכה מצויינת, אבל נכשלת ב'מורה הלכה בפני רבו' וממילא יש לזה השלכות כידוע...

באה חנה והתנפלה בתחינה: "אל הנער הזה התפללתי", זה הילד שאני התפללתי וביקשתי, קיבלתי בדיוק מה שרציתי, אני רוצה שהוא יאריך ימים, ואכן חי שמואל עד גיל 52, והיה הנביא והמנהיג של כל עם ישראל, הוא היה זה שהמליך את שאול ואת דוד, הוא אחד מרבותיו הגדולים של עם ישראל והכתוב מעיד עליו שהיה שקול כמשה ואהרן... "משה ואהרן בכהניו - ושמואל בקוראי שמו".

וכאן מזדעקת מאליה השאלה הנוקבת: הלזה ייקרא ילד נורמלי? הוא היה גדול הדור! עליו אפשר לומר שהוא היה 'לא חכם ולא טיפש'??? הוא הרי היה למעלה מכל בני דורו בכמה וכמה דרגות, הלזה ייקרא 'זרע אנשים'???

התשובה שנוהגים לתרץ על השאלה הזאת היא: כן! הוא היה ילד נורמלי. אלא מה? הוא הרים את עצמו, עלה והתעלה עד שהגיע לדרגות נפלאות כאלו. כן כן, נביא ה', מנהיג הדור שאין אחריו עוררין, אבל 'זרע אנשים'. ולא רק שזה לא סותר אחד את השני, אלא שזה אפילו משלים, בגלל שהוא היה נורמלי, הוא הצליח להגיע לדרגות נשגבות שכאלו.

להיות אדם טוב, זה העיקר! צריכים להיות שקוע בתורה, צריכים להיות דבק בקב"ה ובמצוות, אבל הבסיס צריך להיות מידות טובות. לב טוב!

מרן הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי, היה גאון הגאונים. רק כדי לסבר את האוזן על הגאונות המופלאה שלו, אספר שעוד לפני בר המצווה שלו הוא כבר ישב בישיבה, ולמד עם בחורים בני 25 בעלי תריסין ותלמידי חכמים מופלגים, ולמד איתם כשווה בין שווים. לכבוד בר המצווה שלו הגיע רבי חיים עוזר הביתה, ובסעודת בר

המצווה ביקשו ממנו שיגיד דרשה כנהוג. ענה רבי חיים עוזר שהוא שכח להכין דרשה... אמרו לו, "אבל בכל זאת, תגיד איזה דבר תורה, משהו, אי אפשר שחתן הבר מצווה לא אומר כלום".

חשב רבי חיים עוזר ואמר להם: "נו, אתם יודעים מה אני יכול לומר לכם כאן? חצי מספר 'נתיבות המשפט' בעל פה, אתם רוצים לשמוע?" אמרו לו, "נשמח לשמוע, אבל איזה חצי מ'נתיבות המשפט' אתה יודע, החצי הראשון או החצי השני?" השיב להם רבי חיים עוזר - "תבחרו איזה חצי שאתם רוצים...".

עוד מספרים עליו, ששנים מאוחר יותר הוא היה מנהל כספי צדקה, ולקח פיקדונות של אלמנות ויתומים ושומר אותם עבורם, את כל ההפקדות והמשיכות היה רושם בפנקס מיוחד שהיה לו, כדי שחלילה לא יעלמו כספים.

פעם הגיע רבי חיים עוזר הביתה, וראה שפניהם של בני הבית נפולות. הוא נבהל שמא אירע מקרה שאינו טוב חלילה, ושאל מה אירע, אבל הם חששו להגיד לו. לבסוף לא היתה ברירה, וסיפרו לו שהפנקס שבו הוא שומר את כל החשבונות שלו, נעלם, אולי נגנב.

רבי חיים עוזר לא נבהל. הוא לקח פנקס חדש, התיישב ובמשך חצי שעה רשם ורשם במרץ רב, כך הוא כתב את הכל מחדש, בעודו משחזר את כל הפרטים הרבים מהזיכרון שלו. אחרי תקופה קצרה נמצא הפנקס הישן, ובני הבית השוו אותו לרשימות שרשם רבי חיים עוזר בפנקס החדש, ומצאו שהוא לא פספס אף פרט, את הכל הוא זכר ואת הכל הוא רשם...

לעת זקנתו אמר רבי חיים עוזר דבר מדהים: "כשהייתי צעיר", הוא אמר, "חשבת' שהמדרגה הכי גבוהה של אדם, זה מי שמחדש חידושי תורה ומדפיס ספרים. אבל עכשיו אני יודע שהמדרגה הגבוהה ביותר של אדם, זה לעזור ליהודי שזקוק לעזרה!".

ואכן, רבי חיים עוזר היה עוסק רבות במעשי צדקה וחסד. במיוחד בערוב ימיו, כשהחלה מלחמת העולם השנייה, היה משקיע את כל כולו בעזרה לפליטים הרבים שנמלטו לוויילנא. הוא היה מגייס כספים ומחלק לפליטים שיכולו לקנות לעצמם אוכל ובגדים, כי הם היו חסרי כל. לא זו בלבד, אלא שהוא מינה בין 150 ל-200 שליחים להם נתן סכומי כסף וביקש מהם להסתובב בבתי הכנסת של ווילנא כל היום, וכל פליט חדש שמגיע, מיד לתת לו כסף כדי צורכו.

בעצמי שמעתי מפיו של יהודי בשם הרב גבריאל סמוטני, שמאוחר יותר למד כאן בקמניץ, הוא סיפר לי שכשהוא נמלט מאימת הנאצים והגיע לוויילנא, לא היה לו שם קרוב או גואל, הוא לא הכיר שם אף אחד. מה עשה? נכנס לבית הכנסת והתיישב ללמוד, והנה מגיע אליו יהודי מתושבי המקום, ושואל אותו: "מי אתה? מהיכן באת, יש לך מקום לישון? יש לך מקום לאכול?", כשהשיב בשלילה מיהר אותו יהודי להוציא סכום כסף מכיסו, והעניק לר' גבריאל באמרו: "קח לך את הכסף, רבי חיים עוזר גרוודינסקי שלח לך, שיהיה לך בינתיים כדי צורך, ואם תזדקק לסכום נוסף, תשאל את אנשי המקום היכן גר רבי חיים עוזר, ותבוא אליו כדי לבקש ממנו עוד".

מספרים על מרן, ראש הישיבה הראשון של ישיבת קמניץ, הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, שבמלחמת העולם הראשונה נאלץ לברוח מקמניץ עם אשתו וילדיו. אחרי המלחמה, הם שבו לקמניץ, והרכבת היתה עמוסה בפליטים ששבו לבתיהם. הם כבר הצליחו לעלות לרכבת, אבל אז הוא ראה מהחלון שהיו שם שתי נשים יהודיות, אשה מבוגרת שעמדה יחד עם הבת שלה על הרציף, ולא נתנו להן להיכנס לרכבת, בגלל שכבר היתה עמוסה. כך היו גם גויים שלא נתנו להם לעלות לרכבת.

אמר רבי ברוך בער לאשתו, הייתכן הדבר הזה? אנחנו ניסע לדרכנו, ונשאיר פה בתחנה שתי נשים יהודיות לבד בין כל הגויים? היה לא תהיה. אנחנו נרד ונמתין יחד איתן לרכבת הבאה! וכך הם עשו, ירדו מהרכבת וחיכו עוד 12 שעות עד שהגיעה הרכבת הבאה, וכל זה כדי שלא להשאיר שתי נשים יהודיות לבד, שירגישו חוסר נעימות ואולי גם פחד, בין הגויים שם.

אנחנו לא חיים כאן בשביל עצמינו! אנחנו נמצאים כאן בשביל השני! את זה צריכים לחזור ולשנן. נולדנו כדי לעזור לאחרים, לא כדי לעזור לעצמנו!

בואו ואספר לכם מעשה נפלא, שממנו נלמד עוד מדרגה עד כמה צריך אדם להיות מונח בעשיית חסד:

מרן הרב מפוניבז' סיפר, שהוא היה לומד יחד עם הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, (שהיה גיסו של הגר"ע גרוודינסקי בזיוו"ש), בכולל 'קדשים' של מרנא ה'חפץ חיים' בעיירה ראדין.

רבי אלחנן היה מנצל כל שניה ללימוד התורה, לא ביטל אף רגע שלא לצורך גדול, ובשלב מסוים, היתה רעייתו צריכה לנסוע לבית הוריה שהתגוררו בעיר אחרת, אבל רבי אלחנן נשאר בראדין והמשיך בלימודיו בכולל כרגיל.

ביום מן הימים הגיע שליח של הדואר, וחיפש את רבי אלחנן וסרמן כדי למסור לו מכתב שנשלח אליו. שליחת מברקים היתה יקרה מאוד, ולא היו מרבים לעשות זאת, אלא לצורך גדול.

רבי אלחנן קיבל את המברק, פרש לקרן זווית ועיין בכתוב בו. הוא חשב מעט, ופתאום בירך ברכת 'הטוב והמטיב', הנוכחים ענו 'אמן' ורבי אלחנן שב למקומו, כדי להמשיך ללמוד עם הרב מפוניבז'. אבל הרב מפוניבז', כך הוא עצמו סיפר לימים, ביקש לדעת מה היה כתוב במברק, ומדוע בירך רבי אלחנן 'הטוב והמטיב'.

אמר לו רבי אלחנן, שאין הדבר כדאי להפסיק מהלימוד, כדי לספר סיפורי דברים: "אני הפסקתי כי הייתי צריך לברך ברכה, אבל עכשיו כבר קיימתי את חובתי הבה נשוב ללימודינו".

ובכן, התברר שהמברק הכיל בשורה מרעישת! לרבי אלחנן נולד אז בנו בכורו - הגאון רבי אלעזר שמחה וסרמן זצ"ל. אדם נורמלי היה קופץ משמחה, הוא הפך לאבא, נולד לו בן, איזו התרגשות! אבל רבי אלחנן לא רצה לבזבז את זמנו, עכשיו אנחנו באמצע ללמוד!!!

ובכן, אספר לכם עוד מעשה שהיה עם רבי אלחנן וסרמן, וממנו נלמד מהו סדר העדיפויות הנכון ליהודי ירא שמים.

שנים רבות לאחר מכן, היה לרבי אלחנן שכן, אברך צעיר, ולו היה ילד כבן ארבע שאסף קופסאות גפרורים ריקות, אלו היו המשחקים

התחיל להיות באולם רחש-לחש על דבריו הקדושים של החפץ חיים, עד שניגש אחד מהגדולים בהכנעה אל החפץ חיים, ושאל: "רבי, שואלים פה מאיפה המקור לזה?". החפץ חיים לקח את ידו הקדושה, ופתח את הקאפיט'ע [מעיל העליון] שלו, ושם את ידו הקדושה על ליבו הקדוש ואמר: "פה זה כתוב"

פוסק הדור ראב"ד העדה החרדית מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א:
"דעת גדולי התורה היא דעת התורה בעצמה"

"אם קמות כל האדם ימתון אלה" (במדבר ט"ו, כ"ט)

הזדמנות לשוב בתשובה, שהרי אנחנו חיים בעולם הזה, ועלינו לנצל ההזדמנות קודם המיתה שאז כבר לא נוכל לתקן חטאינו בתשובה". ולפי השמועה רבים געו בבכיה כששמעו את האדמו"ר, שעם כל קדושתו וצדקותו ומדרגתו מ"מ הוא בוכה על איבוד האפשרות לשוב בתשובה לאחר המוות, ומה נענה אנן אבתריה.

שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לבאר

"המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל" (במדבר ט"ו, ט)

שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לבאר פשט פסוק זה, שמשם רבינו טען לעדת קרח מה לכם לחפש משרה (שטעלע'), והרי עצם הדבר שהקב"ה הבדיל אתכם מכל ישראל לדרגת שבט לוי, זהו המשרה הגדולה ביותר, שבני לוי הם משרתי ה' ובני התורה, ואתם מחזיקים את כל העולם כולו בזכות ובכוח התורה, ואין חשיבות גדולה מזו, ואם בכל זאת אתם מבקשים שררה נוספת חוץ מעצם חשיבותכם בהיותכם בני לוי, בהכרח שאינם מעריכים מה שזכיתם להיות משבט לוי ולעמוד לפני ה' לשרתו. והוסיף הגר"י אברמסקי, שזוהי הוראה לבני לוי שבכל דור ודור, והלא

ראוי להבין מדוע דרש משה רבינו שעדת קרח ימותו דווקא באופן משונה כ"כ, למעלה מדרך הטבע, והלא כדי להוכיח את צדקת דבריו של משה רבינו, היה די במה שקרח וכל אנשיו היו מתים, ואז היו כולם רואים שהאמת בפי משה רבינו.

ונראה לבאר בזה, דהנה בירושלמי (סנהדרין פרק חלק ה"א) מבואר שקרח כפר בתורה ואמר "אין תורה מן השמים", וביאור הדברים נראה, דבאה גופא שקרח פקפק בנאמנותו של משה רבינו ואמר דמשה בדאי הוא ח"ו, מונח בזה הכרזה שאין תורה מן השמים, שהרי כל התורה קיבלנו ממשה רבינו ששמע מפי הגבורה, ואם משה בדאי ח"ו, א"כ אין לנו תורה מן השמים אלא תורת בדאי חלילה.

והנה מבואר עוד בירושלמי (כתובות פ"א ה"ב) שהטבע כפוף ומשועבד לקיום התורה, ולכן כאשר בית דין היו מעברין את השנה או את החודש, היה משתנה עפ"י הטבע. והרי לן בזה שכל הנהגת הטבע כפוף ומשועבד לדיני תורה.

ומעתה מבואר היטב, דלכן דרש משה רבינו שהטבע עצמו ישתנה כדי להתנקם מקורח, דמאחר שהיתה כאן מלחמה נגד התורה עצמה, א"כ הטבע עצמו היה משועבד להוכיח את צדקת דבריו של משה רבינו כדי לקיים את התורה עצמה. וזהו מה שאמר משה רבינו, שהקב"ה יוכיח שנבואתו היא התורה בעצמה, וזאת ע"י שהקב"ה ישנה את הטבע כדי לקיים את נבואתו, ובזה יוכח לעין כל, שנבואתו היא ממש גוף התורה שהטבע כפוף לה.

כ"ק האדמו"ר המהר"י מבעלזא זי"ע ביאר

כ"ק האדמו"ר המהר"י מבעלזא זי"ע, ביאר הטעם שמשם רבינו בחר דווקא בעונש זה שירדו חיים שאולה, משום שמשם רבינו רצה שהם יוכלו לשוב בתשובה ולתקן את עוונם, ולכן סיבב שעונשם יבוא להם דווקא בתוך זמן חיותם וירדו חיים שאולה, כדי שאז יוכלו לשוב בתשובה ולהקל מעונשם, כי כל זמן שנשמת רוח אדם בקרבו, הוא עוד יכול לתקן ולשוב בתשובה, אבל לאחר מכן אינו יכול לשוב בתשובה, והחל הרה"ק מבעלזא זי"ע לבכות ואמר: "יש לנו עוד

בלא תואר רשמי שהרי אחרים מסתכלים עליו ולמדו ממנו והוא מקדש את ה', אבל מאידך גיסא אם אינו לומד כראוי, הרי הוא מחלל ה'.

ותמיד היה מו"ר זצ"ל נזהר מאוד שלא יתחלל שם שמים ע"י בני הישיבה, וכאשר היה בחור מפסיד את התפילה בישיבה, היה מזהיר אותו שלא ילך להתפלל בציבור בשעה מאוחרת [כמדומה לאחר זמן קריאת שמע], כי אז אחרים ילמדו ממנו שהדבר מותר לכתחילה, ועדיף שיתפלל ביחידות ולא יחלל את שם ה', שהוא חטא חמור ביותר שאין לו כפרה עד שימות.

בכל דור ודור ישנם אנשים שרוצים לבטל את כבודם של גדולי התורה

בכל דור ודור ישנם אנשים שרוצים לבטל את כבודם של גדולי התורה, ומשתמשים בהם בטענות רחוקות ומשונות כל כך כדי להטות את לב העם ממנהיגיו, אך לא דעת ולא תבונה להם שדעת גדולי התורה היא דעת התורה בעצמה.

ועובדא הוי באסיפת רבנים שכינס הקדוש החפץ חיים הקדוש בפטרבורג, ודנו אודות דרישת הממשלה להכניס לימודי חול בישיבות ותלמודי תורה, וזעק שם החפץ חיים שלהכניס לימודי חול לישיבות הקדושות, זהו גזירה שחייבים למסור עליה את הנפש והוא ב"הרג ואל יעבור" כפשוטו. והנה הציבור התלחשו ביניהם ושאלו 'מאיפה לקח החפץ חיים את זה', והתחיל להיות באולם רחש-לחש על דבריו הקדושים של החפץ חיים, עד שניגש אחד מהגדולים בהכנעה אל החפץ חיים, ושאל "רבי, שואלים פה מאיפה המקור לזה?".

החפץ חיים לקח את ידו הקדושה, ופתח את הקאפיט'ע [מעיל העליון] שלו, ושם את ידו הקדושה על ליבו הקדוש ואמר "פה זה כתוב"...

ונמצינו למדים שהכרעת גדולי התורה האמיתיים היא דעת התורה הקדושה בעצמה, שהלא הקב"ה מנחה אותם ומדריך אותם ומורה להם את הדרך אשר יעשו, ויש להיזהר בכבודם וחלילה לא להטות את לב העם מגדולי התורה.

(מתוך ביאורים והנהגות על פרשיות התורה)

המה התלמידי חכמים שבכל דור, וכמבואר ברמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל, שאם הם זוכים ללמוד בכלל כל ימי חייהם בלא שום משרה, ראוי להם לשמוח מאוד בגורלם שזכו לשבת בכולל וללמוד, ולא לחפש משרה חשובה בישיבה או בכולל, ואף שבוודאי זהו זכות גדולה להיות מרביץ תורה, ואם רבים צריכים לו [או שמרגיש בנפשו שעלול להתרפות מלימודו כאברך במשך הזמן], מוטל עליו להיות מרביץ תורה, אבל מאידך צריך להכיר בגודל מעלת וחשיבות בני תורה היושבים ולומדים בכולל שהם משמשים בצבא ה' בעבודת קודש, וכל בית ישראל קיימים וחיים בזכות מה שהם לומדים את התורה הקדושה, ומי שאינו מכיר במעלתם הרי הוא כאפיקורס האומר "מאי אהני לן רבנן" (סנהדרין צט:), עכ"ד.

והיום ישנם ב"ה אלפי ישיבות וכוללים בארץ וגם בגולה, באופן שלא היה כמוהו לעולמים, וכפי הנראה מאחר שכוח הטומאה נתרבה מאוד מאוד בדור האחרון, גילגל הקב"ה שתעמוד צד הקדושה כנגד הטומאה, על ידי מאות ישיבות וכוללים בכל פינה ופינה, ואין ספק שכל קיומנו בארץ ישראל בדרך נס למעלה מדרך הטבע, הוא רק מכוח לימוד התורה והתפילות של בני הישיבות והכוללים, ובלעדם לא היה לנו שום קיום רח"ל.

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה אומר

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה אומר, שלפעמים אברך נמצא בכולל שנים רבות ואינו מקבל שום תפקיד או משרה, והוא ובני משפחתו מצטערים מאוד על כך, אבל האמת היא שזהו טעות ואין כאן מקום לצער, כי כל אברך מתמיד ושקדן בכולל יש לו מעלת ר"מ, גם אם לא מינוהו לתפקיד זה, ומשום שמסתכלים על התמדתו ועל שאר הנהגותיו ותפילותיו, ונמצא שהוא כר"מ ממש לכל דבר, ואף שתוארו אינו רשמי, ואינו מקבל משכורת על כך, אבל המציאות היא שהוא מורה דרך לסביבתו, ולפעמים הוא אף יותר מר"מ. ואף שאינו מפורסם בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא, כשיתגלה ויתפרסם מי הם התלמידי חכמים שהקב"ה שש ושמו בהם, יתגלה לעין כל שהקב"ה שמח בו הגם שאינו מתכבד מכך בעוה"ז.

והוסיף מו"ר, שגם בחור בישיבה שלומד בהתמדה, הרי הוא כר"מ

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

ממקורות נאמנים שמעתי סיפור מדהים, שהתרחש בבית מדרשו של מרן הגרצ"פ פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים, ומאחר והתעוררה לי קושיה עליו, הצגתיה בפני מרן הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז', והשיבני תשובה מופלאה

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הזהירות בכבוד שמים

"לְעֵבֶד אֶת עֲבֹדַת מִשְׁפַּח ד' (במדבר ט"ז, ט')

בכלל חיוב השמירה על כבודו של בית הכנסת, חל עלינו חיוב נוסף, והוא, לשמור על כבודם של הגבאים. וכך מצאנו במשנה ברורה (סימן קמ"א סעיף קטן ט"ז) שכתב: "...וכן ראוי לציבור שלא יהרהרו אחר הסגן, וידונו אותו בכל ענין לכף זכות, והדבר אשר יקשה בעיניהם עליו יתלו, כי משגה היה וטעה בשקול הדעת.

"ואף אם אירע שקרא לאחד שלא לפי כבודו, וחושד להסגן שעשה במתכוון להכעיסו, אם נגע יראת ה' בלבבו - יש לו להתאפק, ולא יאמר לו דבר, ויישא ק"ו בנפשו: אם קרוץ מחומר תפעם רוחו בנגוע בקצה כבודו כחוט השערה, על אחת כמה וכמה שיש לו לחוש לכבוד המקום ב"ה, ולכבוד תורתו הקדושה שלא לעשות שערורייה עי"ז, והמעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו".

יש דין נוסף המוכיח על הכבוד שיש להעניק לגבאי, שכאשר המתפלל נמצא בברכות קריאת שמע, הגבאי פונה אליו ושואל לשמו כדי להעלותו לתורה, יש להשיב לו, מפני כבודו.

על השטרות מודפסת תמונתו של המלך הירדני

כבוד בית הכנסת ומוראו, כולל כמובן גם את השיחה בדברים בטלים והאיסור המוחלט להגיב לשיחות הנכנסות למכשירים הניידים. בדיוק כפי שלא היינו מעיזים לעשות את הדברים הללו בהימצאנו בארמון המלך, כך אסור לנו לעשותם בהיכל השם.

פגם שמים יש בכך, והוא כולל את כל המקרים שבהם אדם אינו מכבד דיו את השם יתברך, וגורם לזלזול בכבוד שמים. הבה נשמע מעשה מופלא הקשור לכך:

הגר"י יוספי סיפר בשם מנהל מפעל מסוים, שיום אחד ניגש ערבי בגיל מבוגר למדי, ומציג את עצמו כאביו של אחד הפועלים הערביים, ומספר שזה עתה הוא חוזר מביקור בממלכה הירדנית השכנה, "ואתה חייב לשמוע מה קרה לי שם", הוא אומר למנהל המפעל.

"כשהגעתי לירדן, פרטתי את שטרות הכסף שהיו בידי מארץ ישראל לשטרות ירדניים, שעליהם מודפסת, כידוע, דמותו של המלך הירדני, עבדאלה. והנה, כשהתהלכתי לתומי באחד הרחובות הראשיים של רבת עמון, נפל לי שטר אחד מידי, והרוח החזקה העיפה אותו למרחק מטרים ספורים, בתנועה ספונטנית רדפתי

אחרי השטר, וכשהגעתי אליו הנחתי עליו את רגלי כדי שלא יברח הלאה, והתכופתי להרימו.

"באותו רגע קפצו עלי שני שוטרים ודרשו ממני, בפנים חמורי-סבר, את תעודת הזהות שלי. 'מה עשית?' - שאלתי אותם בערבית. והם השיבו: 'וכי אינך יודע מה עשית? הרי דרכת על תמונתו של המלך!' 'לא עזרו לי כל ההסברים ש'לא התכוונתי', או ש'אני מגיע מארץ ישראל, ושם לא קיים חוק כזה, ולא ידעתי כלל על קיומו של החוק בירדן'. השוטרים קנסו אותי בקנס כספי גבוה מאוד. וכל זה למה? - מפני שדרכת על תמונתו של המלך"...

את הסיפור הזה סיפר מנהל המפעל להגר"י יוספי.

לא הסתפקו בקנס כספי

הגר"י יוספי המשיך לספר לנו, שכאשר נשא דברים בפני בעלי תשובה, וסיפר את הסיפור הנ"ל - בנותנו מכך קל-וחומר על העונש המגיע למי שפוגם בכבודו של השם יתברך - קם אחד המשתתפים, ואמר שיש לו דבר-מה להוסיף.

"גם לי", סיפר האיש, "אירע כמקרה הזה, אבל לא בירדן, אלא בתאילנד, בה שוטטתי לצערי יחד עם כמה בני-גילי, לפני שחזרתי בתשובה. גם בארץ זו מודפסת תמונתו של המלך התאילנדי על שטרות הכסף, וגם עליי קפצו כמה שוטרים, ולא עזרו לי שום

לאחר עשר דקות מגיע האדם ההוא, שעדיין היה לבוש במכנסיים הקצרים, ועל ראשו הונחה כיפה מקומטת... הוא ניגש אל הרב, ושאל: "האם אפשר להתפלל לפני העמוד?" והגרצ"פ השיב: "בבקשה"

רבה של ירושלים, מחבר הספרים 'הר צבי' ו'מקראי קודש', ומגדולי הפוסקים. הגרצ"פ התגורר ברחוב מלאכי 28 בירושלים והתגורר בדירה חד-קומתית. בכניסה לביתו היה פרוזדור קטן שבו היו מתפללים מדי יום שחרית, מנחה וערבית.

יום אחד, כאשר הגרצ"פ ישב ושוחח עם האנשים, נפתחה הדלת בטריקה, והנה נכנס אדם עם רעמת-שער גדולה, ללא כיפה, ולבוש במכנסיים קצרים, כפי שהיו לבושים באותו זמן.

"מתי מתפללים מנחה?" - שאל האיש את הרב, והגרצ"פ השיב: "בעוד עשר דקות". לאחר עשר דקות מגיע האדם ההוא, שעדיין היה לבוש במכנסיים הקצרים, ועל ראשו הונחה כיפה מקומטת... הוא ניגש אל הרב, ושאל: "האם אפשר להתפלל לפני העמוד?", והגרצ"פ השיב: "בבקשה".

'הרב - ניצחת אותי!'

האדם ההוא לבש טלית, ניגש אל העמוד והתפלל מנחה, ולאחר מכן גם מעריב, וכמובן אמר קדיש. בתום התפילה שאל מתי מתפללים שחרית, ולאחר שהרב השיב לו שהזמן הוא בשעה 7, הלך האיש בלי לומר מילה.

כמה מאנשי המניין שאלו את הגרצ"פ, כיצד זה שהניח לאדם ההוא להתפלל לפני העמוד, והרב השיב שמי שאינו מרוצה יכול להתפלל במקום אחר... במניין היו כמה ת"ח, ומאחר שהם שאלו את הרב בדרך-ארץ, בנוסח 'ילמדנו רבנו', ו'תורה היא וללמוד אנו צריכים', השיב הגרצ"פ ואמר, שהחליט לתת לו להתפלל לפני העמוד 'כי אם אני לא הייתי נותן לו, אך אחד לא היה נותן לו'...

עכשיו קרה משהו. למחרת הגיע שוב האדם ההוא, אבל היה כבר לבוש במכנסיים ארוכים, וחבש לראשו כיפה יפה... הניח תפילין והתפלל תפילת שחרית לפני העמוד, ולאחר התפילה עזב מיד את המקום בלי שתהיה אפשרות לשאול אותו מי הוא. כך נמשך הדבר כשבועיים. הוא הגיע לתפילה פעמיים בכל יום, ומיד בגמר התפילה

המשך בעמוד 27

תירוצים והסברים שעשיתי זאת ללא כוונה, וכו'.
"אבל בתאילנד, בניגוד לירדן" - מספר בעל-התשובה - "לא הסתפקו המחוקקים בקנס כספי, אלא השיתו עליי מאסר ממושך".
ושוב, כל זה למה? מדוע נכלא האיש מאחורי סורג ובריח? - מפני שדרך שלא-בכוונה על תמונת המלך. זה הכל! אף אחד לא האשים אותו שעשה זאת בכוונה, אבל גם מי שדורך על המלך שלא בכוונה, צריך לשבת במאסר...

גם אנחנו מתרצים תירוצים...

ועכשיו נתבונן, אומר הגר"י יוספי, האם השיחות במכשירים הסלולאריים, שצלצוליהם נשמעים באמצע שמונה-עשרה, אין בהם משום פגם בכבוד-שמים? האם בשיחות-הרעים שאנחנו מנהלים בבתי הכנסיות, אין אנחנו מוכיחים שמקום-מושב של מלך מלכי המלכים, אינו חשוב כל-כך בעינינו, ואין בו כדי לתת מוראו או לבנו' כלשון 'החינוך'?

ובמילים אחרות: וכי בכך אין אנחנו 'דורכים' רח"ל על תמונת-המלך, שציווה אותנו להתנהג בבית-מקדש-המעט בחיל וברעדה?
והרי גם אנחנו מתרצים לעצמנו, ש'אין אנחנו מתכוונים לפגום בכבוד שמים, אבל מה לעשות אם הפלאפון מצלצל... וכי אפשר שלא לענות?'

גם אם נניח שאין אנחנו מתכוונים כלל לפגום בכבוד שמים, אבל ראו נא גם ראו איזה עונשים מגיעים למי שעושה זאת שלא בכוונה...

ומה הדין כשדף גמרא התעופף לנו ברחוב?

הגר"י זילברשטיין דן בנושא הנ"ל (בספר 'אחת שאלתי', חלק שני) ושאל מה יהיה הדין אם אחד מדפי הגמרא יתעופף לנו בלכתנו ברחוב; האם יהיה מותר לדרוך עליו כדי שלא 'ברח' או שמה נדמה את זה לשטר הירדני שאסור לעשות זאת?

והנה, יש כאן שני חילוקים ברורים. הראשון, שבעניין שטר-הכסף הירדני - עשה זאת האיש לטובת עצמו, ואילו כשדף-גמרא עף ברחוב - הרי מי שדורך עליו עושה זאת לכבוד השם.

והשני, ככל שמדובר בכבודו של השם יתברך, הרי כשקיים חשש של פגיעה בגלל גניבה וכו' מותר גם לשבת על ספר תורה, או לכורכו סביב הגוף, ואם כן יתכן שמותר גם לדרוך על הדף.

מרון הגרי"ג אדלשטיין הסביר לי, מדוע אפשר הגרצ"פ פרנק לאדם שלבש מכנסיים קצרים להיות שליח ציבור?

צריך לדעת שלפעמים מותר להכניס לבית הכנסת אדם שאינו לבוש כראויות, ואף לאפשר לו לשמש כשליח ציבור, אבל הדבר צריך להיות מעוגן בהחלטתם של גדולי התורה. זאת נראה בקטע הבא.

ממקורות נאמנים שמעתי סיפור מדהים, שהתרחש בבית מדרשו של מרון הגרצ"פ פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים, ומאחר שהתעוררה לי קושיה עליו, הצגתי בפני מרון הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז', והשיבני תשובה מופלאה.

הסיפור מוסב כאמור על מרון הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל שהיה

קול אחד קורא לי: 'חתום!' ואחר זועק ממעמקי לבבי: 'אל תחתום!' כוחותי הולכים ואוזלים, לבי פועם בחוזקה. מי יודע אם עוד רגעים ספורים אהיה כאן, בעולם הזה... והנה, מן החור שבדלת מציצה עינו של השומר: "נו, תחתום?!"

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, על מעשה של מסירות נפש
ששמע מזקנו הגה"ח רבי ישראל יצחק פומרנץ זצ"ל

"וְשִׁמְרֶתְם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ" (במדבר י"ח, ה')

הסיפור הבא הוא סיפור גבורה מיוחד במינו, מעשה של מסירות נפש שאירע בדור שלפנינו, ואותו זכיתי לשמוע מפי בעל המעשה - זקני הגאון החסיד רבי ישראל יצחק פומרנץ זצ"ל, שהיה מספרו בהתרגשות עצומה.

לא רגיל היה זקני לספר סיפורים בעלמא, אך מעשה זה היה מספר, משום שראה בו לימוד לקח וחינוך חשוב מאין כמותו לדורות הבאים, ואין ספק שזכות מעשה זה עומדת לזכותו ולזכות צאצאיו. זהו סיפור של מסירות נפש, אך גם של הארת פנים שמימית לה זכה באותם ימי האופל, כקרן של אור ותקווה שנשלחה אליו ממרומים, להחיות את נפשו ולהחזיק את נשמתו באמונה שלמה בבורא, באותם מקומות אפלים אליהם נקלע.

רבי ישראל יצחק נולד בפולין, בעירה דלוגשדלא למשפחת רבנים חשובה. אביו הגאון רבי מנחם בנימין הי"ד היה רבה של העיירה, וסבו היה הגאון רבי נפתלי יוסף פריינד רבה של רוז'אן, שהיה מגדולי הרבנים בפולין.

בפרוץ השואה נעקר מעירו וממשפחתו, מעולמו הרוחני והטהור, מהתמדתו ומטהרתו, מדבקתו הנפלאה ברבו הרבי בעל האמרי אמת' מגור זי"ע, ומכל מה שהיה לו - ונזרק למרחקים.

יד ה' היתה עמו, והוא הצליח להימלט משטח הכיבוש הנאצי ולברוח לרוסיה, אך גם שם לא ציפו לו חיי גן עדן...

היו אלו שנות האימים של שלטון סטאלין, מיליונים נאסרו ונכלאו ללא כל חטא ופשע. הגולו לסיביר או הוצאו להורג.

כל ניד עפעף יכול היה להתפרש בבגידה וחתירה תחת השלטון הקומוניסטי, ועל אחת כמה וכמה קיום חיים יהודיים מלאים.

הפליטים מפולין ומארצות הכיבוש הנאצי, נחשבו מראש לחתרנים ולמהפכנים מסוכנים. כאשר ניסה רבי ישראל יצחק להבריח את הגבול מרוסיה לליטא - שם התקיימו חיים יהודיים מלאים, נתפס ונכלא.

התנאים בכלא הסובייטי היו קשים מנשוא. האסירים עברו חקירות קשות תוך הפעלת לחצים גופניים ונפשיים קשים ביותר, ובקושי רב הצליחו להישאר שפויים.

אם זו היתה מנת חלקם של האסירים כולם, על זקני עבר סבל כפול ומכופל, כיהודי בודד בין כל חבריו הגויים, ללא כל אפשרות לקיים מצוות וללא בן אנוש בפניו יוכל להשיח את לבו.

היה זה אחד מימי השבת בהם שהה בכלא, בחודש אייר ה'ת"ש, וכר סיפר רבי ישראל יצחק:

עמדתי בפנית התא שקוע בתפילת שחרית של שבת. התפילה היתה הדבר היחיד שיכולתי לקיים. לשם כך לא הייתי זקוק למאום, רק לומר את מילות התפילה ולשפוך את נפשי לה'.

שקשוק מפתחות נשמע, ובפתח עמד הסוהר: "היי ז'יד! בוא איתנו מיד!"

ליבי פעם בפחד: מה רוצים הרשעים מחיי? הלא החקירות מתנהלות בלילות בדרך כלל.

הובלתי למשרדו של הקצין הממונה, שהיה נינוח שלא כהרגלו: "אין זו חקירה, זקוקים אנו רק לטביעת האצבעות שלך", אמר, ובלא להמתין לתשובה תפס את כף ידי וטבלה בדיו: "חתום שזו טביעת האצבעות שלך!", הורה.

"איני יכול לחתום! שבת היום, ואסורה עלינו הכתיבה ביום זה. מחר אוכל לחתום...", ענית?

"שבת?!", פער הקצין את עיניו: "מה זה?"

"יהודי אני, ועל מצוות תורתנו אני שומר בקפדנות. ביום זה אסר

שתקתי. וכי מסוגל הייתי להסביר לך, לגוי הרשע, שיש אופן הקשוב לתפילה מלב נשבר? בחצי הלילה חזרתי לחדרי. השמועה אודות נס העקדה שארע לי עשתה כנפים ברחבי בית הסוהר, והאסירים הגויים הביטו בי בתמהון ובהערצה

אך לשמור שבת כאן בצינוק - זהו אושר רוחני אמיתי!
שפתי רחשו שבח והודיה לשם יתברך, שזיכני לשומר שבת מתוך צער.

הזמן חולף. אני על הרצפה, עקוד כשור, ומידי פעם מציץ אלי מן החור שבדלת שומר האגף ושואל: "נו, תחתום?" ואני בקול צלול ובטוח אומר: "לא!" באחת הפעמים הללו בקשתי לצאת לשירותים.

כאשר חזרתי, קרא הזקיף למפקד לעקוד אותי, הלה, שזעמו בינתיים תפח כהוגן, קשר אותי בכל כוחו. קישוריו היו הפעם חזקים כל כך, שלא יכולתי להניע אבר. בקושי רב הצלחתי לנשום. אם חשבת בתחילה שקשה הוא הניסיון, נוכחתי עתה כי קשה הוא שבעתיים. אט אט עזבוני כוחותי, אך למרבה הפלא המשיך מוחי לעבוד במרץ.

במחשבותי עלה התנא הקדוש רבי עקיבא. מספרת הגמרא במסכת ברכות (סא:), שכאשר סרקו הרומאים את בשרו במסרקות של ברזל, שאלוהו תלמידיו: "רבנו, עד כאן? ענה להם רבי עקיבא: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - ואהבת את ה' אלקיך... בכל נפשך, מתי יבוא פסוק זה לידי ואקיימנו..."

מה פשר שאלתם של התלמידים? - הרהרתי - הן השעה היתה שעת שמד, הרומאים רוצים להשכיח תורה מישראל, וחייב אדם למסור נפשו על קדושת שמו יתברך. ותשובתו של רבי עקיבא, גם היא אינה מובנת ואינה מתרצת כלל את קושייתם...

ולפתע - אורו עיני. הבנתי את הגמרא: כאשר ראו התלמידים את סבל רבם הקדוש, את היסורים העצומים העוברים עליו, שאלוהו: רבי, עד כאן?! אכן, חייב אתה למות על קדוש השם, אך אפשר למות גם בלא צער. מדוע משמים נגזר עליך למסור את הנפש ביסורים כה עצומים?

ענה להם רבי עקיבא ואמר: יודעים אתם, תלמידי, שכשם שיש רמ"ח איברים ושס"ה גידים בגוף האדם, כך יש גם רמ"ח איברים

עליו הבורא לעשות כל מלאכה, על כן לא אוכל לחתום בעבורך היום עד לרדת החשכה", ניסיתי להסביר לגוי.

הקצין רתח מזעם: "האם השתגעת?!", צעק, "זו הפרת פקודה! אינך בן חורין כאן, אתה אסיר בבית הסוהר, ועליך לציית לכל הפקודות!" אך אני בשלי: "שבת היום, האלוקים פקד עלי לשומרה. הוא המפקד העליון שלי בעולם, ולפקודותיו אציית!"

המפקד יצא למסדרון וקרא בקולי קולות: "בוריס, בוא הנה!" אל החדר נכנס שוטר גבוה בעל תווי פנים יהודיים. במילים ספורות הסביר הקצין לבוריס זה אודות האגוז הקשה לפיצוח היושב לפניו. החייל החל לדבר אלי באידיש:

"למה לך להתעקש? וכי אינך מכיר את הנ.ק.ו.ד.? כאן, בכלא, אין איסור לחלל שבת. אתה יודע שעל הפרת פקודה עלולים לדון אותך למוות, ואם באמת שומר מצוה אתה, ודאי שמעת כי פיקוח נפש דוחה שבת..."

"אל תהיה מסית לדבר עברה!", אמרתי בתקיפות, "חבל על דבריך. לא אחתום בשבת!". המפקד הגוי לא הבין אמנם את דברי, אך טון דיבורי התקיף היה ברור לו די והותר. "משוגע! כסיל! יהודי מלוכלך!", המטיר עלי צרור קללות ברוסית עסיסית, "תחתום או לא?!"

שתקתי, שיעשה עמי כאוות נפשו - הרהרתי, אני לא אחתום! הקצין שראה את עקשנותי שינה לפתע את סגנון דיבורו: "אם תחתום - תשתחרר מהר יותר, וגם אסדר לך תנאי מאסר טובים יותר, תקבל ליטר חלב וגם ירקות כאוות נפשך... אעביר אותך לאגף אחר... נו, קח את העט ותחתום!"

אך ידי נשארו שלובות, לא קרבו אל העט. "נו, טיפש שכמותך", צעק בזעם, "אל תעשה בעיות! חתום וזהו!". שתקתי. "דבר! תחתום או לא?", שאג הקצין. "לא!", עניתי בעוז. תשובתי השלווה הוציאה אותו מכליו. "חיילים!", צרח אדום מכעס, "קחוהו לצינוק!"

מסע מפרך ממרומי חדרי החקירות עד למעמקי הצינוק עבר עלי. הצינוק היה חדר זעיר מבטון ללא חלונות. חור קטן היה קבוע בדלת, דרכו היה מציץ השומר אל התא, לראות האם הכלוא בצינוק המחניק עודנו בין החיים...

"ועכשיו - תחתום?", קרא הקצין כשדחף אותי הסוהר אל הצינוק. "לא!". "קישרו אותו!", פקד על הסוהרים. כעבור שניות הגיע חייל עם חולצה משונה: ארוכה עד לרצפה ושרווליה ארוכים במיוחד. פתאום הופלתי ארצה, וידי ורגלי נקשרו אלה אל אלה, מאחורי גבי על ידי השרוולים הארוכים. נשארתי שוכב על רצפת הבטון, עקוד כמו שור לשחיטה.

ואילו הקצין יצא מן הצינוק בזעם, טרק את הדלת ופלט מפיו קללה רוסית עסיסית. שלושה מוזרה צנחה עלי, ובראשי רחשו מחשבות מוחשבות שונות.

"מי פילל ומי מילל שאזכה לכך? אני המאושר עלי אדמות! זכיתי להצטער למען שבת המלכה!"

הן אין זו רבותא לשמור שבת בבית אבא, מול שולחן השבת הערוך.

ינתק".
 כשסיימתי לומר את הפסוק נענעתי ידי, ופתאום - צנח החבל ארצה...
 הרמתי יד אחת - והנה, היא מתרוממת! הושטתי יד שנייה, וגם היא נעה בחופשיות גמורה. עם שתי ידי החופשיות התרתי את רגלי מן הכבלים. מתחתי את הרגלים הדואבות, התנשמתי עמוקות וחשתי כי כוחותי שבים אליי אט אט.
 צעדיו של השומר נשמעו מתקרבים.
 קיפלתי מיד את רגלי וידי, חששתי שהשומר המתקרב יציץ אליי, ונשכבתי מקופל על הארץ.
 כאשר התרחק, התיישבתי על הרצפה הנוקשה, נרגש עד עמקי נשמת, ונתתי שבח לה' יתברך אשר חולל לי נס מופלא שכזה.
 המתנתי בדריכות, יושב ושוכב חליפות, עד שהייתי בטוח כי כבר יצאה השבת. ואז, הדהדה צעקתי בכל רחבי המסדרון:
 "חבר שומר! אני כבר מוכן לחתום!"
 כעבור דקות מספר נשמע קול שקשוק מפתחות. הקצין עמד בפתח, ואני שכבתי על הארץ, מקופל כעקוד.
 הקצין קרב אליי, התכופף כדי להתיר את הקישורים, ואז קרא בתדהמה:
 "זייד מלוכלך שכמותך, מי פתח לך את החבל?! האלוקים שלכם תמיד עוזר לכם בשעת צרה..."
 שתקתי.
 וכי מסוגל הייתי להסביר לו, לגוי הרשע, שיש אוזן הקשובה לתפילה מלב נשבר?
 בחצי הלילה חזרתי לחדרי. השמועה אודות נס העקדה שארע לי עשתה כנפים ברחבי בית הסוהר, והאסירים הגויים הביטו בי בתמיהון ובהערצה.
 והיה רבי ישראל יצחק זצ"ל מסיים את סיפור מסירות הנפש שלו, ואומר: "אמנם נס גלוי היה זה, ושמו הגדול התקדש לעיני כל הגויים שבבית הסוהר אך הנס האמיתי היה עצם יכולתי להביט בעיניו של היצר ולסרב למזימותיו.
 לדעת ולחוש שהשבת יקרה היא מכל מחיר, ונכונים אנו למסור נפש בכדי לשמור עליה..."

(מתוך הגדה של פסח ספיר ויהלום)

ושס"ה גידים בנשמה. כל ימי הייתי מצטער מתי אקים את מצות "ואהבת את ה' אלקיך בכל נפשך" בכל רמ"ח איברי ושס"ה גידי! כעת, ביסורים קשים אלה, זכיתי לחוש את אהבתי אליו יתברך בכל איברי וגידי!

וכעת גם לי נזדמנה מיתה על קידוש השם ביסורים...
 לפתע פסק לבי מלפעם וזרם דמי כמו האט את מהלכו. מחשבה ספקנית פלחה את ראשי כחץ חד:

בעצם, אמרתי לעצמי בחרדה: מי פסק לי שמצווה עלי למסור נפשי? מאין הבטחון שהג.ק.וו.ד. מתכוון להעביר אותי על דתי? הם זקוקים לחתימתי, ואך במקרה הם דורשים ממני שאחתום דווקא בשבת.

להם חשוב לאכופי עליך למלא את הפקודה, כלל לא אכפת להם אם שבת היום או סתם יום של חול...

קול אחר קרא בקרבי: אבל אין זה משטר הצאר! זהו משטר קומוניסטי, אשר הכריז במפורש מלחמה בה' ובתורתו! מחשבות שונות התרוצצו בראשי.

קול אחד קורא לי: 'חתום!', ואחר זועק ממעמקי לבבי: 'אל תחתום!' וכוחותי הולכים ואוזלים, לבי פועם בחזקה. מי יודע אם עוד רגעים ספורים אהיה כאן, בעולם הזה... והנה, מן החור שבדלת מציצה עינו של השומר: "נו, תחתום?!"

"ל...לא...!" נשמע קולי המרוסק.
 מה עשיתי? - קרא אלי הקול בחרדה עצומה - אתה הורג את עצמך! כמה דקות נראה לך שעוד תחזיק מעמד?!

בשארית כוחותיי קראתי, מבוהל: "שומר! בוא הנה!!!"
 אך איש לא ענה לי. צעדיו של השומר כבר היו רחוקים מאד. מן הסתם הוא היה כבר בקצה המסדרון.

השומר אמנם לא שמע, אך באזני הדהד היטב הקול. הצעקה הלחלה עד לעמקי נשמת.
 פרצתי בבכי...

לאן הגעתי? האם באמת חשבתי לחלל את השבת?
 "הוי, רבונו של עולם!", רחשו שפתי, "עזור לי! אני לא מסוגל יותר! עשיתי בכל יכולתי וכוחותי אוזלים.

"אתה, השם יתברך, אתה כל יכול. עזור לי, שלא אגיע לידי חילול שבת..."

התחלתי ללחש את הפסוק: "יוציאם מחושך וצלמוות ומוסרותיהם

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

אחותי ז"ל נישאה בגיל עשרים ושתים להגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, והיא היתה יושבת שעות, מפענחת את הכתב שלו, ומתקתקת את הדברים במכונת כתיבה. היא הוציאה את כל ספריו, ושירתה אותו בלב ונפש. את כל חייה נתנה לו, משום שידעה מהי תורה!

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על הצורה האמיתית של בת תלמיד חכם

"וְיִשְׁמְרֶתְם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֶּדֶשׁ" (במדבר י"ה, ה')

ה"חזון איש" זצ"ל כתב, שאין כאב לב אצלו ככאב של פגיעה בכבוד חברו! כך גדלים לאנשים מיוחדים!

לפני כששים שנה, כשעוד לא היה מקובל להתחתן עם תלמידי חכמים, חולל רבי אברהם יוסף וולף מהפך. הוא לקח חמש עשרה בנות, והחדיר בהן השקפות טהורות. הוא לא היה זקוק להרבה. חמש עשרה בנות בלבד, שבוערת בהן אש של אהבת תורה, חוללו מהפכה, כך שהיום בחור שאינו יושב ולומד, כמעט ואינו מצליח למצוא שידוך הגון.

לפני כששים שנה, כשעוד לא היה מקובל להתחתן עם תלמידי חכמים, חולל רבי אברהם יוסף וולף מהפך. הוא לקח חמש עשרה בנות, והחדיר בהן השקפות טהורות. הוא לא היה זקוק להרבה. חמש עשרה בנות בלבד, שבוערת בהן אש של אהבת תורה, חוללו מהפכה, כך שהיום בחור שאינו יושב ולומד, כמעט ואינו מצליח למצוא שידוך הגון.

הבנות הללו, שחלקן באו ממשפחות עשירות, לא התחשבו בדעת הקהל שצחקו מהן ומאבותיהן: הן הסכימו לוותר על בית מרווח ועל חיי רווחה, וביכרו לחיות חיי צער ועוני עם בני תורה. כך הן בנו את בית ישראל!

שתי בנות מתוך החמש עשרה הללו היו בנות משפחתי - אחותי וגיסתי. אני זוכר שהייתי רואה את אחותי נסחבת לשיעור של הרב וולף עם כמה ספרי רמב"ם - עבודה ועבור עוד כמה חברות. הרב וולף למד איתן אל הלכות יסודי התורה, אך בעיקר החדיר בהן אהבת תורה בוערת כאש.

אחותי ז"ל נישאה בגיל עשרים ושתים לגאון רבי משה שטרנבוך

אחת מן הדרכים שסייעו לכל אחד שלא להגיע, חלילה, לביזיון הזולת או לפגיעה בו, היא ללמד עליו זכות. כאשר מורגלים לדון את הזולת לכף זכות, מתרגלים לראות בכל מצב את הטוב שבזולת.

חז"ל (ברכות נח ע"א) אמרו: "אורח טוב מהו אומר? - כמה טרחות טרח בעל הבית בשבילי, כמה בשר הביא לפני, כמה יין הביא לפני, כמה גלוסקאות הביא לפני, וכל מה שטרח - לא טרח אלא בשבילי". אבל אורח רע מהו אומר? - 'מה טורח טרח בעל הבית זה? פת אחת אכלתי, חתיכה אחת אכלתי, כוס אחד שתיתי, כל טורח שטרח בעל הבית זה - לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו'."

כשאין הכרת הטוב, התחושה היא שלא עשו עבורנו כלום. ומי שיש לו, חלילה, תכונה נוראה כזו, שהוא כופר בטובתו של חברו, סופו שכופר בטובתו של מקום.

אדם צריך שתהיה לו זכויות מגדלת - כדי להתבונן בה על הטובות שהוא מקבל מן הזולת, ועל הרעות שהוא עושה לזולת, וזכויות מקטנת - כדי לראות באמצעותה את כל הטובות שעשה הוא לזולתו, ואת הרעות שקיבל מהם...

מעבר לחובה כלפי הזולת - אדם שמכיר בטובה שנעשתה לו ומבחין בה, נעשה אדם מאושר.

כדי להבין זאת נצייר לעצמנו דוגמא מן החיים: אדם משכים קום וניגש להפעיל מכונת כביסה, והנה הוא מגלה שהיא מקולקלת. הוא נאנח 'אוף!!'... אחר כך הוא מגלה שגם המכונת שלו אינה מותנעת. 'אוף, אוף'... לאחר מכן הוא מגלה מודעת אבל - אוי! איזה יום שחור...

לעומתו אדם אחר - בבוקר כשהוא מפעיל את מכונת הכביסה, היא עובדת בצורה חלקה. הוא מרים עינים לשמים - 'הו, ברוך ה', ברוך ה"..." הוא יודע שאף אחד לא חייב לו שום דבר. המכונת מותנעת? איזה יופי... אין מודעות אבל? - 'שתבח שמו לעד! איזה יום נפלא. הלוואי כל הימים כך...

מה ההבדל בין שניהם? - הראשון 'חוטף' מכות מבוקר עד ערב, והשני מקבל כל הזמן מתנות וחיוכים...

כשלאדם יש הכרת הטוב, הוא עצמו מרויח מן הענין. טוב לו, הוא מאושר. ואילו הכופר בטובה מרגיש כל היום מקופח וסובל...

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
המרכז לסייע והכנות תלמידים

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים מתנת

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

זקבל

סט 'מש

6 כרכים,

שו"ע דר

שו"ע דר

הכרך

ספר ז

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

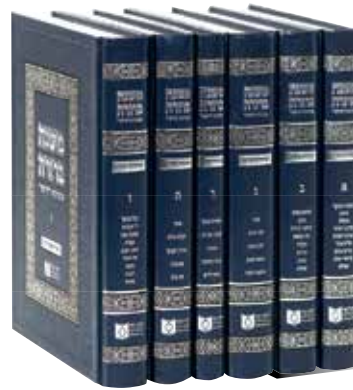
שו"ע דרשו' כרך י'

הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח להודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע דרשו' כרך ט'

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

זרוע החיזוק של 'דרשו' זנורת ענק

של ספרים מארגון 'דרשו' ללא הגרלות וללא כוכביות

להצטרפות וקבלת המתנות
02-5609000
או
בנדריים פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בהגויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בהגויות 606 ₪

3

ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו" כרך ט'
שו" כרך י'
החדש!

המפתח

בהגויות 686 ₪

סיפר רבי ראובן פיינ, שבימות הקיץ שרר שם חום איום ונורא. הטמפרטורה נעה בין 40 ל-50 מעלות צלזיוס בחוץ. אם לא די בכך, בגלל החשש מההפצצות האמריקאיות, נקבעו חוקי חירום, שאחד מהם היה החובה לשמור על האפלה מוחלטת

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על "רב לכם בני לוי", והשאלה שנשאלת מאליה: הרי כל אחד צריך לשאוף ליותר...

16 שעות ביממה ואקבל משכורת מכובדת מאוד, זה עדיין לא מביא אותי למצב שבו הוני מגיע לכדי מיליארדי דולרים, ואם כן מלכתחילה עדיף שלא לטרוח ולהתאמץ, כי את השאיפה הזאת אי אפשר בכלל להשיג.

הבעיה היותר גדולה קורית, כשאדם מנסה לעקוף את התחנות שבדרך, ולהגיע אל היעד הנכסף, הוא מנסה לאמץ לעצמו כלים שאינם שלו, כדי להגיע באמצעותם אל אשר אהבה נפשו.

וזאת היתה הטעות של קורח. הוא חשב שכדי להגיע אל היעד הנכסף של קרבת אלוקים, הוא זקוק לתנאי פתיחה טובים יותר. כלוי הוא יכול להגיע רחוק, אבל ככהן הוא יוכל להגיע הרבה יותר רחוק, ולכן הוא התאמץ בכל כוחו להשיג את הכהונה, מתוך מחשבה שזה מה שיביא אותו לקרבת אלוקים.

וכך היה אומר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א: אילו היה קורח יודע ש'מאחורי התנור', בצד מערב של בית הכנסת, המקום שבו נמצאים האנשים הכי פשוטים והכי פחות נחשבים בקהילה, אפשר להגיע למדרגות גדולות לא פחות מהכהן הגדול ביותר בקודש הקודשים, הוא לא היה נופל לטעות הנוראה הזאת.

משה רבינו אמר לקורח: "רב לכם בני לוי", זה לא אומר שאתם צריכים להסתפק במועט, חלילה וחלילה. ברוחניות אין דבר כזה 'להסתפק במועט', תמיד צריכים לשאוף ליותר. אלא המסר שמשא

אחת הטענות הבולטות ביותר בשיחה המתנהלת בין משה רבינו לבין קורח ועדתו, היא הטענה הניצחת: "המעט מכם כי הבדיל ה' אתכם... וביקשתם גם כהונה? רב לכם בני לוי!".

משה רבינו אומר לקורח: הרי אתה לוי, הקב"ה קירב אותך אליו ונתן לך את הזכות לעמוד על הדוכן ולשורר בשעה שמקריבים את הקרבנות. זה יותר ממה שזכו לו רוב עם ישראל שאינם משבט לוי, אז תסתפק בזה בבקשה, למה אתה מנסה לקחת לעצמך גם את הכהונה שלא ניתנה לך?

והאמת היא שזה פלא גדול ועצום. הרי כולנו גדלנו על המושג שנקרא 'שאיפות'. לימדו אותנו שמי שאינו שואף להיות גנרל גדול, לא יהיה אפילו חייל בינוני. מי שלא שואף לגדולות, יישאר כלומניק, אפילו להיות 'בינוני' הוא לא יצליח.

וכאן אנחנו רואים שקורח לא מסתפק במה שיש לו, הוא שואף לגדולות. הוא רוצה להיות קרוב לקב"ה, השאיפה שלו היא שאיפה כנה ואמיתית, ובכל זאת משה רבינו נוזף בו על כך ואומר לו: "רב לכם בני לוי".

ואל יטעה אדם לומר חלילה וחלילה, שהשאיפות של קורח לא היו טהורות. הרי הזוהר הקדוש אומר שלעתיד לבוא יזכה קורח לשמש ככהן גדול, ובוודאי שלא ייתכן לומר שמשאיפות בלתי טהורות יגדל כהן גדול לעתיד לבא!

ואם כן נותרנו עם תמיחה גדולה ועצומה, מדוע גינה משה רבינו את השאיפה של קורח לכהונה, ודרש ממנו להסתפק במועט, בהיותו לוי?

התשובה לשאלה זאת פשוטה בתכלית: שאיפה זה דבר חשוב. בלי שאיפות אי אפשר לצמוח ולגדול, אבל השאיפות טומנות בחובן גם סיכון לא קטן.

לפעמים, דווקא שאיפה גדולה יכולה לשתק את האדם ולייאש אותו. כך למשל אדם שרוצה להתפרנס בכבוד, יכול ללמוד מקצוע, לפתוח עסק, לעבוד קצת יותר קשה מהרגיל ולהרוויח משכורת נכבדה, זה בהחלט בהישג ידם של רוב בני האדם לעשות זאת אם הם מוכנים להתאמץ מספיק.

אבל מי שישאף להיות מיליונר גדול, עלול ליפול לייאוש. הרי גם אם אני אלמד את המקצוע הכי מוכניס ורווחי בעולם, גם אם אעבוד

הגאון רבי נחום פרצוביץ, שהיה גם הוא מתלמידי הישיבה, סיפר לימים, שפעם אחת לא בא אוכל לפיהם במשך שלושה ימים. לא היה לחם ולא היה מזון. שאלו אותו: מה עשיתם? השיב רבי נחום: "אכלנו רשב"א"

והסיכויים שלהם להצליח בהפצצות הליליות יפחתו משמעותית. גם בימינו, כשהמטוסים מזוהים על ידי מערכות של מכ"ם מתקדמות, וכשהטילים נגד מטוסים מתוכנתים לחפש בעצמם את המטרה באוויר, ולהתקרב אליה לפני שהם מתפוצצים, חילות האוויר אוהבים להפציץ מטרות בעיקר בשעות הלילה. על אחת כמה וכמה בתקופות ההן, השתדלו התוקפים לתקוף בשעות הלילה, שאז יקשה מאוד להפיל את המטוסים באמצעות ירי נ"מ' מהקרקע.

בשעות היום אפשר לראות את המטוס ולנסות לצלוף בו. בשל כך, עיקר ההפצצות היו בלילה, והתוקפים היו מסתמכים בעיקר על מה שראו עיניהם. במקום בו היתה תאורה היו מפציצים וגורמים נזק רב ככל האפשר. ההאפלה וסגירת החלונות נועדה למנוע זאת.

אמר רבי ראובן פיין, שסגירת החלונות רק הוסיפה למחנק בבית המדרש, ובנוסף היו צריכים להאיר את החשיכה עם לוקסים בוערים, שהוסיפו וחיממו את המקום עוד יותר, כך שהטמפרטורה בבית המדרש הגיעה לפעמים ליותר מ-60 מעלות צלזיוס. חום אימים!!! זה כמו לשבת בתוך תנור וללמוד.

תלמידי הישיבה גילו אם כן שיש להם בעיה חדשה... טיפות הזענה! הם היו מזיעים בצורה קיצונית בגלל החום הנורא, והזיעה שלהם היתה נוטפת על ספרי הלימוד המעטים שהצליחו להשיג, ומטשטשת את האותיות.

כמה שהם ניסו להימנע מכך, לא הצליחו, הזיעה היתה מטפטפת על הספרים ומשחיתה אותם...

ואז מצאו פיתרון חדש. היו לוקחים שתי מגבות, ומניחים על הגמרא, מגבת אחת בחלקו העליון של הדף ומגבת אחת בחלקו התחתון,

רבינו ביקש להעביר לקורח היה, שבזה שאתה בן לוי, קיבלת את כל הכלים הנדרשים כדי להעפיל אל שיא הפסגה! אם אתה ישראל ואינך 'בני לוי', גם אז יש לך את כל הכלים הנדרשים. אין צורך לייצר מצב חלופי ולהשיג נקודת פתיחה טובה יותר, כי מה שיש לך עכשיו ביד, זה מספיק בהחלט כדי להגיע אל קרבת האלוקים הגדולה ביותר.

ברור לנו שהתורה לא באה רק לספר לנו סיפורי עבר, אלא להורות לנו דרך גם להווה ולעתיד.

ולכן אנחנו צריכים ללמוד את הלך המוסר מפרשת קורח ועדתו. ונספר:

הגאון הגדול רבי ראובן פיין זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת 'בית מאיר', ובהמשך היגר לארה"ב שם כיהן בראשות ישיבת 'תורה ודעת', אמר פעם שיעור על הגמרא במסכת כתובות דף יח, בסוגיא של "מפיהם ולא מפי כתבם", ובתוך הדברים הוא הזכיר את המהלך של רבי חיים בריסקער בסוגיא זאת.

אחת מהשומעים הקשה עליו וניסה להסביר פשט אחר ב'רבי חיים' הזה, אבל הגאון רבי ראובן פיין עצר אותו ואמר לו: "על הרבי חיים הזה לא תוכל להתווכח איתי בשום אופן", ותוך כדי דיבור הוא גם הסביר את דבריו.

כידוע גלתה קבוצה גדולה של בחורים מישיבת מיר בליטא, לעיר שנגחאי שבסין, שבאותה עת נשלטה על ידי יפן.

שם בשנגחאי, למדו הבחורים בבית כנסת שהקצתה להם הקהילה היהודית הספרדית שהיתה בעיר, והם היו ישנים במרחק של כמה רחובות משם, באיזו אכסניה שהצליחו לסדר להם.

המצב היה מתוח מאוד, הימים היו ימי מלחמת העולם השנייה. יפן עצמה היתה בת ברית של גרמניה הנאצית, ולמרות שהיא לא שיתפה פעולה עם השמדת היהודים, כל הזמן ריחף בחלל החשש, שמתישהו ישפיע הלחץ שהפעילו הנאצים ימ"ש בעניין הזה, וחלילה חלילה יבולע להם, לבחורים הלומדים בישיבה ולשאר יהודי המקום.

התנאים היו קשים מאוד, הבחורים לא ידעו מה אירע עם בני משפחותיהם. הם ידעו שיהדות אירופה כולה מצויה בסכנה גדולה, ורבים מהם אכן גילו לאחר המלחמה שהם נותרו בודדים בעולם.

סיפר רבי ראובן פיין, שבימות הקיץ שרר שם חום איום ונורא. הטמפרטורה נעה בין 40 ל-50 מעלות צלזיוס בחוץ. אם לא די בכך, בגלל החשש מההפצצות האמריקאיות, נקבעו חוקי חירום, שאחד מהם היה החובה לשמור על האפלה מוחלטת.

המשמעות: אין להדליק אור בשעות החשכה, במקום שיש חשש שהאור יראה מבעד לחלון. מי שרוצה להדליק אור - חייב לדאוג מבעוד מועד שכל החלונות יהיו מכוסים וסגורים, עם בד עבה שישמור על כך שאף לא הבזק קטנטן של אור ימצא את דרכו החוצה.

כך, כשמטוסי האויב טסים בגובה ומחפשים יעדים להפצצה, הם לא יוכלו לדעת אם הם מעל עיר מיושבת או מעל מדבר שמם,

אותה ישיבה שבה לכאורה לא היו בכלל תנאים המאפשרים לימוד.

ונספר עוד, פעם הגיעה לשולחנו של רבינו הגרש"ז אורבך זצ"ל שאלה חמורה מאוד, אודות גט שניתן כמה עשרות שנים קודם לכן, ועתה התעוררה שאלה על כשרותו, דבר שהיה משפיע על כשרותה של משפחה שלמה בישראל, שמתנה למעלה מ-50 נפשות.

מרן הגרש"ז חיפש דרך להכשיר את הגט, ושלח מישהו למרן הגר"ש אלישיב, כדי שיציג בפניו את השאלה החמורה והסבוכה.

כשהוצגה השאלה בפני מרן הגר"ש, הוא יצא מבית המדרש 'אוהל שרה' הסמוך לביתו, ובעודו יורד בגרם המדרגות הוא מצא מקור מבוסס להכשיר את הגט, ואף הוסיף וחיזק את דבריו בראיות. עד שהוא סיים לרדת את המדרגות כבר פרס הגר"ש אלישיב מסכת שלימה בעניין, והשואל שב מיד למשלחו, הגרש"ז אורבך, שאכן ירד לעומק הדברים והתיר את אותה משפחה בלי שום פקפוק.

אמר רבינו הגרש"ז על רבינו הגר"ש, שגם אם הוא היה בדורו של מרנא החתם סופר זיע"א, גם אז הוא היה בגדר 'חידוש' בפסקי ההלכה המופלאים שלו.

וכמו שאמרנו, מי שלא למד כראוי את פרשת קורח, בוודאי יחשוב שמרן הגר"ש גדל בתנאים מקסימליים כדי לצמוח גדול בתורה וכך הגיע לכזה מצב.

אבל האמת היא, שהוא נולד להורים שציפו לו 17 שנה, ובהתאם לכך גם שמרו עליו מכל משמר, ולא הרשו להתאמץ. היה לו מום לבבי מולד שבגללו היה לו קשה לאכול, והוא היה חלוש ורזה. הוא כל חייו אכל מעט מאוד, והדופק שלו היה חלש, בנותיו היו יושבות ומודדות לו את הדופק, עוד בהיותו בגיל שלוש הן שמעו מהרופאים שלא נראה שאביהם יכניס אותן לחופה, זה עוד תנאי שלא היה אמור לתת לו ריכוז מיוחד בלימוד, והחלק השלישי, אולי הגרוע מכל, שהיה ביישן נוראי, הוא לא היה מסוגל ללמוד עם ילדים בחיידר, היתה לו בושח להרים עיניו לילד אחר, ולבטח לא היה מסוגל לפתוח את פיו בפני אחרים, זה גרם שהוא לא למד לא בחיידר ולא בישיבה, אביו לימד אותו, ולימים אמר שאביו לימדו גמ' ורש"י, ואת השאר אביו ורבה לימדו אותו...

כך ישב לו הרב אלישיב 80 שנה בבדידות, תנאי החושך שלו, הם שהצמיחו לנו את הרב אלישיב, לא היה לו זמן לאכול, הוא פשוט לא בזבז את זמנו לאכילה, הוא לא עמד לפטפט פטפוטי סרק עם חבריו, הביישנות עזרה לו לגדול באותה בדידות, ללמוד, ללמוד וללמוד!...

כי כל אחד מחזיק בידו את הפוטנציאל ואת הכלים הנדרשים, כדי לצמוח לאדם גדול. כל אחד ואחד יכול, מהמקום שבו הוא נמצא, להגיע לקרבת האלוקים הגדולה ביותר.

"רב לכם בני לוי" - יש לכם כל כך הרבה. יש לכם כל מה שאתם צריכים כדי לגדול ולצמוח. אל תבקשו את מה שאין בידיכם! קחו את הכלים שניתנו לכם, ואיתם תעלו במעלות התורה והיראה!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

ובאמצע השאירו רק שורה אחת גלוי, כשהיו מסיימים לקרוא את המילים שבשורה זו ויורדים לשורה שמתחתיה, היו מזיזים את המגבות בהתאם. כך הם למדו יומם ולילה...

"בישיבה היה רק ספר אחד של חידושי רבי חיים", אמר הגאון רבי ראובן פיין לתלמיד שהתווכח איתו על הפשט בדברי ר' חיים על כתובת דף יח...

"מאחר וכולם רצו ללמוד בספר הזה, היו עושים תורנות, וכל אחד קיבל מספר שעות בשבוע, שבהן הספר הזה היה מנת חלקו.

"אני זכיתי לקבל את הספר החל מיום שישי בשעה שש בערב, לפני כניסת השבת, ועד למחרת בבוקר, בתפילת שחרית.

"בליל שבת, בית המדרש היה מלא מפה לפה. למה? כי המעבר בין בית המדרש לאכסניה בה היינו ישנים, היה חולף על יד מחנה צבאי של צבא יפן, ומאחר והימים היו ימי מלחמה, כל מי שהיה עובר שם בסמוך היה חייב להציג תעודות, ואבוי לו למי שלא היו תעודות ברשותו.

"מאחר ובשבת לא יכולנו לטלטל את התעודות ברשות הרבים, היינו נשארים בבית המדרש מכניסת השבת ועד צאתה... כמובן שרק מעטים הצליחו לישון בכזה חום נורא על גבי ספסל, הרוב פשוט היו לומדים כל השבת, בלילה וביום, וגם אני למדתי בספר יקר המציאות, בשעות האלו שנפלו בגורלי.

"כשלמדתי את הרבי חיים' הזה של מ'פיהם ולא מ'פי כתבם', היה זה בליל שבת כזה. החום היה יותר מ-60 מעלות, על הרבי חיים' הזה נתתי את חלבי ודמי, הוא עלה לי ב-28 מגבות שנספגו בזיעה! על הרבי חיים' הזה אי אפשר להתווכח איתי..."

מי שלא למד את פרשת קורח כמו שצריך, עלול לחשוב שמהישיבה הזאת, ישיבת מיר בשנגחאי, לא יכלו לצמוח גדולי תורה. הרי התנאים היו לרעתם, אי אפשר באמת להתרכז בלימוד בחום נורא כל כך. הם הרי היו אירופאים, הם גדלו בתנאי מזג אוויר נעימים מאוד, פתאום הם נפלו שם בעוני, מחסור ויתמות.

הגאון רבי נחום פרצוביץ, שהיה גם הוא מתלמידי הישיבה, סיפר לימים, שפעם אחת לא בא אוכל לפיהם במשך שלושה ימים. לא היה לחם ולא היה מזון. שאלו אותו: מה עשיתם? השיב רבי נחום: "אכלנו רשב"א".

נו... הרי אנחנו יודעים שבימינו יושב לו בחור בבית המדרש, ואחרי סדר שלם הוא אומר שהוא לא יכול היה ללמוד כל כך, כי אחד המזגנים בבית המדרש מקולקל והיה לו קצת חם. הווילון קצת קרוע והשמש מפריעה לו להתרכז...

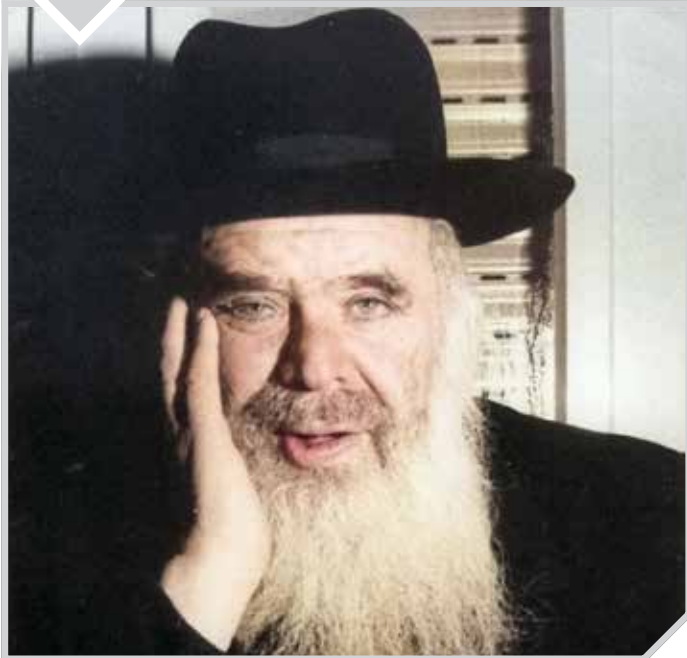
אז ללמוד בכאלו תנאים מחרידים אפשר? זה הגיוני בכלל? ומה האמת? האמת היא שלא היתה בדורות האחרונים ואולי גם לפני כן, קבוצה כזאת של ישיבה אחת, שבה למדו בסך הכל כ-350 בחורים, ומשם יצאו עשרות רבות של גאוני עולם. חוץ מרבי ראובן פיין ורבי נחום פרצוביץ, יצאו משם גם רבי אבא ברמן, רבי לייב מאלין, רבי מיכל פיינשטיין ועוד רבים מגדולי התורה בדור שלאחר מכן, היו בוגרי

"הצלחתם להוציא ממני נהרות של דמעות... ואני עוד אמשיך לבכות... אבל אני לא אזוז מהגמרא! אני נשאר בגמרא!!"

הסגולה של רבי חיים שמואלביץ לזכרון הסוגיא

רב ישראל ליוש

"רב לכם בני לוי... המעט מכם... ובקשתם גם פה" (במדבר ט"ז ז')

פעם, אחרי שיעור כללי שמסר הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל באחד מימי השבוע בפרשת קורח, פנה לתלמידיו ואמר להם: "רב לכם בני לוי אתם, בני הישיבה, בני לוי של דורנו, שיושבים ועוסקים בתורה, בלי עיסוקים נוספים, אתם מעמידי העולם ואתם נותנים את הביטחון לכל כלל ישראל... 'המעט מכם?!' מדוע אינכם מייקרים את מעמדכם? מדוע אתם לא מסתפקים במעלה העצומה הזו? 'ובקשתם גם כהונה?!' אתם מחפשים עוד משרות, תפקידים ועיסוקים בעניינים נוספים? 'רב לכם...' שלכם גדולה משל כולם, עבודתכם בקודש חשובה יותר מכל הפעילויות והעיסוקים שבעולם..."

שבעבורו נמנע לצאת לפעול למען ילדי העולים, הסביר לחברותא שלו ענין נוסף:

פעם למד רבי חיים עם אחת מעשרות החברותא שלו, תלמוד ירושלמי עד השעות המאוחרות של הלילה. במהלך הלימוד הציעו כמה דרכים להבנת הסוגיא. למחרת, כאשר נפגשו שוב, חזר רבי חיים על כל שבעת הדרכים שביארו אמש בסוגיא, ופרש אותם בבהירות בפני חברותא, כאילו עסקו בזאת זה עתה...

חלשה דעתו של חברותא, שהיה אף הוא מהתלמידי חכמים החשובים בישיבת מיר: "כיצד זוכר הרב כל כך בבהירות את כל המהלכים בסוגיא, כאילו הפסקנו את הלימוד ברגע זה...?" "מה אתה עשית אתמול כשסיימנו ללמוד?" - שאל ר' חיים את חברותא

"הלכתי לישון" - השיב. "גם אני נכנסתי למיטה", אמר לו ר' חיים - "אלא שלפני שנרדמתי, טמנתי את ראשי בכרית ואמרת בקול שוב ושוב במשך דקות ארוכות את כל המהלכים בסוגיא, כדי שהם יכנסו היטב לראשי... אם כן, מה הפלא שאני זוכר היטב את הסוגיא?!..."

הגאון רבי שלמה נח קרול זצ"ל סיפר: "נכנסנו פעם לביתו של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, וספרנו לו אודות מצבם הרוחני העגום של ילדי העולים החדשים, ועל השמד שמתחולל במחנות העולים. "רבי חיים ישב ולמד כדרכו, וכששמע את סיפורנו, החל לבכות. וככל שאנחנו מספרים ומוסיפים פרטים הוא מוסיף לבכות עוד ועוד, לבו הרחום והקדוש של ר' חיים התרגש עד כלות, מהשמועות המחרידות אודות מצבם הרוחני של ילדי העולים..."

"לאחר שגמרנו את סיפורנו", מתאר ר' שלמה נח, "שתקנו, ור' חיים ממשיך לבכות, ואז שאלנו את ר' חיים: 'ראש ישיבה איז ואס וועט זיין...?' - ראש ישיבה מה יהיה...?"

"והוא ענה לנו: 'איר האט ארויס געשלעפט פון מיר גאנצע טייכן פון טרערן... או איך וועל ווייטער וויינען... אבער פון די גמרא גיי איך נישט אוועק! איך בלייב אין די גמרא!!...' - הצלחתם להוציא ממני נהרות של דמעות... ואני עוד אמשיך לבכות... אבל אני לא אזוז מהגמרא! אני נשאר בגמרא!!"

חיבורו האיתן של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ללימוד התורה,

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות בארץ. פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום, וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה". שמע הרב שטיינמן, ומראהו הנסער של גדול הדור נחרט בזכרוני לעד...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

המפורסמות. כל ימיו הניף את דגל השלום, ותמיד ברח מפילוגים ומחלוקות. נקודה זו בלטה מאד בהליכותיו, גם קודם שנעשה רב רבנן וזרחה שמשו בכל העולם. במקום בו היתה מחלוקת - הוא פשוט לא היה.

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות המתחדשות בארץ. בסיום הביקור המרומם, פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה".

שמע הרב שטיינמן, ושאל: "כמה תלמודי תורה קיימים בשכונה?" "קיימים כאן כבר שני תלמודי תורה", השבתי, והרב שטיינמן לא הביין: "נו, אז מה הבעיה? שכל תלמוד תורה יקח חמשה מהם". "ראש הישיבה, זאת בדיוק הבעיה", גמגמתי באי נוחות. "כל תלמוד תורה עומד בעקשנותו לא לקבל בשום אופן".

פניו של הרב שטיינמן הרצינו באחת, והוא אמר לי בכאב: "כזו שכונה קטנה, שבקושי נוסדה; יש בה בסך הכל שני תלמודי תורה - וכבר יש בה מחלוקת! זהו כוחו של היצר הרע! הוא דואג שבכל פינה תהיה מחלוקת!..."

פרשת קורח היא אחת הפרשות המפורסמות בתורה. רבו הפירושים והדרושים על כל פסוק וענין בפרשה הזאת. אין מי שלא שמע כמה וכמה שיחות ודרשות על מחלוקת קורח ועדתו, ואכן, לקחים רבים יכולים אנו ללמוד מהפסוקים שלפנינו.

רבינו הנצי"ב מוואלאז'ין זצ"ל בספרו 'העמק דבר' כותב, כי בכל מחלוקת שבעולם מצויות בה בשורשה הטעויות שהיו במחלוקת קורח ועדתו. לכן להעמיק בפרשה הזאת כדי לדעת לכוון את דרכנו, להיזהר ממכשולות וטעויות עד עולם.

רש"י הקדוש כבר כתב: "פרשה זו יפה נדרשת". בעל ה'פרי מגדים', בספרו 'תיבת גומא' על התורה, כותב על דברי רש"י אלו בדרך צחות, כי כל ההלכות שבתורה יפה כוחן רק בעיתן - הלכות חג בחג, הלכות שבת רק בשבת וכן הלאה. אי אפשר לדבר בחודש שבט על הדלקת נרות חנוכה, ולא בחודש ניסן על בניית סוכה וקניית אתרוג. אך פרשה זו של קורח, יפה לדרוש בה תמיד. תמיד קיימים ניצני מחלוקת בעולם שעלולים לפרוץ, ואין לך שעה ומקום שנקיים ממחלוקת...

אמרה זו המליץ גם מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אשר נהג להסתובב על פתחי נדיבים בעולם, כדי לאסוף כסף לתמיכה במוסדות התורה. בבואו לקהילות בחוץ לארץ, נשא מדברותיו פעמים רבות במרכזי היהדות המקומיים, ולא נמנע מלהוכיחם על נושא המחלוקת שהיה נפוץ אז, עקב חוסר הסכמה רב בין פרנסי הקהילה לציבור.

גם בספר 'חוט המשולש' על מסכת אבות, שחיברו כמה מחכמי הדורות הקודמים, מופיעה מליצה כעין זו: הרי כל אחד שפותח במחלוקת וטוענים בפניו כי מחלוקתו היא כמחלוקתו של קורח, שאינה לשם שמים וסופה להיבטל, משיב ואומר כי מחלוקתו היא כן לשם שמים - ומיד יפתח וידרוש לפלול נאה כדי להצדיק את מעשיו. ועל כן "פרשה זו יפה נדרשת"...

אין זו סתם אמרה מחודדת על דרך המליצה. קורח נחשב לדמות שמייצגת מחלוקת, וקלקול זה נפוץ לדאבונינו גם היום.

בדור האחרון זכינו לאורו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אשר סלידתו מכל דבר שיש בו ריח של מחלוקת היתה מן

מראהו הנסער של גדול הדור נחרט בזכרוני לעד. הכאב שלו היה מוחשי ממש, והרגשתי את הזעקה שלו בוערת בעצמותי.

נעמיק לרובד נוסף שניתן ללמוד מפרשת מחלוקתו של קורח: אחד הדברים שהכי צריך להזהר מהם בהקשר של מחלוקת, הוא הזהירות בכבודם של גדולי ישראל. הדבר אף נכנס תחת ההגדרה של אחד מיסודות עמנו - "אמונת חכמים".

בואו נתבונן. נחשוב על ששת ימי בראשית: כל העולם עומד לפני ההשלמה של הבריאה. מליני צמחים, הרים וגבעות, חיות ובהמות ומגוון יצורים, כשבראש ניצבת הבריאה החשובה ביותר - האדם. הקדוש ברוך הוא מסיים לברוא את עולמו המופלא, וכל הבריאה הזו עומדת לפני הפרסום העצום של כבוד שמים, המוטל על האדם. אבל לא, לא הכל מוכן. אני זוכר כיצד **אבי מורי זצ"ל** היה מתאר לנו זאת, כיצד כל הבריאה נעצרת. הוא המתיק בלשונו לתאר בציוריות כיצד חוה כבר רוצה להדליק נרות שבת, אבל אדם הראשון אומר לה: "רגע, יש עוד דברים נצרכים שעוד לא נבראו, הבריאה עוד לא הושלמה".

מה עוד צריך להיברא? המשנה במסכת אבות (ה, ו) מביאה רשימה של עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, והראשון מביניהם הוא 'פי הארץ'. הבריאה המיוחדת שנועדה לבלוע את קורח ועדתו, אלפי שנים מאוחר יותר.

ההבנה בכך היא, כי אחד מיסודות האמונה של כלל ישראל היה תלוי כאן על הכף, והיה צריך לקבוע בצורה חדה וברורה את גנותו של קורח לעד, ולעומתה את מעלתם של גדולי ישראל ומנהיגי העם לדורי דורות. האמונה בתורה, ואפילו כל התכלית של הבריאה - תלויים באמונת חכמים! מבהיל על הרעיון.

בואו ונראה עד היכן מגיעה חשיבותה של אמונת חכמים: ישנו מעשה שמובא בקדמונים (יעוין שמות רבה נא, ובשינוי כמה פרטים - כפי שמובא כאן - במדרש עתיק על י"ח ברכות שנתגלה לאחרונה), אודות גמר מלאכת המשכן וחשבון המלאכה.

התורה הרי מפרטת בארוכה את כל הממון שנתרם למלאכת המשכן, ולכן הלכה כל פרוטה ופרוטה. משה רבינו לא רצה לתת שום פתח למלעיזים. אבל כשגמר משה רבינו את החשבון, ראה שחסר בחשבון אלף שבע מאות שבעים וחמישה שקלים.

התחילו מיד המרננים ללחש ולומר "אהה, הנה תפסנו אותו שהוא לקח לעצמו מנדבת המשכן"... התחילו ווי המשכן לצעוק מאליהם: "ואת האלף ושבע מאות וחמישה ושבעים עשה ויום לעמודים" (שמות לח, כח). הווים היו מוסתרים בתוך עמודי המשכן עצמם ולא ראו אותם, ולכן הם נשמטו מהחשבון, ובדרך נס הם מנעו את טענות המלעיזים.

עד כאן דברי הקדמונים. מה שנוגע אלינו הוא, **'האליהו רבה'** (אורח חיים סא, ה) שמביא בשם ספר 'המנהיג', חכם מתקופת בעלי התוספות, כי הסיפור הזה הוא הסיבה לכך שתקנו להגיד כל יום

אחר קריאת שמע "אמת ויציב", שיש בו חמישה עשר ווין, זכר לאותו חשד שהופרך.

לאחר האמונה בבורא יתברך וקבלת עול מלכות שמים, תקנו לנו חכמינו גם לזכור כל יום את האמונה במשה רבינו, ולשנן את הידיעה וההכרה המוחלטת בחשיבותה של אמונת חכמים!

חשיבותם של הדברים בדורינו השפל היא לאין ערוך. דיברנו על נוראות ענין המחלוקת עצמה, אבל בתוך זה צריכה לבעור כלהט החרב המתהפכת, הזהירות מפגיעה בכבודם של גדולי התורה!

ראיתי מאמר נוקב של אחד מגדולי ישראל, בו הוא כותב כי אין זו חכמה שאדם ילמד זכות על רבו, וכל מה שרבו יעשה יהיה קודש קדשים. החכמה היא לנהוג כן כלפי רב שאתה לא אווז איתו, והוא מתנגד לשיטה שלך - ובכל אופן אתה יודע שהוא גדול הדור, ונזהר בכבודו.

רבי **יהונתן אייבשיץ**, בספרו 'יערות דבש' (חלק ב, דרוש ח), מביא הבחנה חריפה כיצד יכול האדם לדעת האם המחלוקת שלו היא לשם שמים: אם רואים כי הידידות שלו עם נשוא המחלוקת נשארה אותו דבר, ורק קיים ויכוח בנושא מסוים, זוהי מחלוקת לשם שמים, וזו מעלה שמצינו במחלוקתם של בית שמאי ובית הלל. הגמרא (יבמות יג, ב) מספרת, כי שני הבתים השתדכו אלו באלו, והיו אוהבים זה לזה. הכל היה בסדר, רק יש ביניהם מחלוקת בתורה, יש ויכוח על ההלכה הזו וההלכה ההיא, אבל אין זה סותר את ידידות הנפש הקיימת ביניהם.

קשה לאנשים קטנים כמונו להבין זאת. הרי אצלנו כל כך קשה להפריד את האדם מדעותיו. אבל גדולי ישראל, שבאמת היה אכפת להם אך ורק מכבוד שמים, היו מעל לטבע ולרגשות אנושיים פשוטים.

אמרה נאה שמעתי בענין זה, מפי ידידי הגאון רבי **יעקב רוזנטל** שליט"א:

סבו, הגאון הצדיק רבי **שרגא פייביל פראנק** זצ"ל, היה לומד עם הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'פני מנחם' מגור** זצ"ל בילדותו, על פי בקשת אביו הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'אמרי אמת' מגור** זצ"ל, ששכר אותו על מנת שילמד עם בנו לימודים נוספים מלבד מה שלומד ב'חידר', וציוה עליו ללמדו גם ספרי מוסר.

לאחר כמה ימים, בירר ה'אמרי אמת' אצל רבי שרגא פייביל האם מקיים את ציוויו ולומד עם בנו גם מוסר, והשיב בחיוב: "כן, למדנו יחד מסילת ישרים". אמר לו ה'אמרי אמת': "אני חושב כי לילדים יותר טוב ללמוד ארחות צדיקים".

"כדברי הרבי אעשה", אמר רבי שרגא פייביל, "אבל אם יורשה לי לשאול: מדוע 'ארחות צדיקים' עדיף על פני 'מסילת ישרים'? האם מפני שהוא ספר קל יותר לקריאה והבנה?"

"לא", השיב ה'אמרי אמת'. "הסיבה היא אחרת. **מסילת ישרים** היא מסילה אחת, ואני רוצה שהילד שלי ידע כבר מגיל צעיר שיש **ארחות צדיקים** - יש כמה דרכים לעבוד את הבורא, ולא צריכים לזלזל האחד בשני..."

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

בכינוס היסוד של קרן צדקת רבינו גר "צדקת רבי גרשון" ולהקמת לגיון שרי הא שטיינמן, המשגיח הגר"א פולק, הגר"י בן בן שמעון, הגרש"א שטרן, הגרמ"ש אדל

שורה האלף

**קריאת גדולי הדור שליט"א
לתת \$ 1000 או 1000 ₪
עבור קרן "צדקת רבינו גרשון"**

**שהוקמה בקופת העיר
כפי שהורה בחיי חיותו**

**כל
בלגיון
מיסודם של
יק
"שטר
בחותמם של
ויזכה ש
בציון ר
מידי
או ש**

בסיעתא דשמיא י"ג סיון תשפ"ג

כאשר לוקח אדוננו מעל ראשנו ראש גולת אריאל ורבן של כל בני הגולה הכ"מ, ובוודאי שכל עם ישראל רוצים ומחויבים לעשות וליתן צדקה לעילוי נשמתו, להתחיר לו מעט מעט מכל מה שגמל עם העם כולו בכל ימי חייו בתורה ובהנהגת הכלל, וכאשר ידענו בבירור וגם שמענו מפ"ק כמה פעמים בימי חייו וביותר בזמן האחרון - כי רצונו היה שימשיכו את מעשי הצדקה בקופת העיר אשר יסד וטיפח וריבה מהמסד ועד הספחות,

והיות וכל מעשינו על פיו זיע"א, ובעת בפטירת רבותינו מנהיגי הדור מרן הגר"ל שטיינמן והגר"ח קניבסקי זצ"ל, הורה ונהג למעשה מרן רבינו הגדול זלה"ה שמי שיכול שיתן 1000 דולר, ומי שקשה לו יתן סכום של 1000 ש"ח שגם הוא נחשב לסכום שיש בו ממש, ואפשר גם בתשלומים למשך 36 חודשים -

ע"כ נידבק בקצות דרכיו הק', וגם אנו מבקשים מכל מי שיכול ליתן את הסכומים הנ"ל לקרן צדקת רבינו גרשון זיע"א שהוקמה בקופת העיר כפי שהוא עצמו נהג והורה לרבים.

ובוודאי יהיה לניחא ועליו נשמתו, ומקצת הכרת הטוב שכולנו מחויבים בה, ובס"ד צדקת רבי גרשון תמשיך מפעולות רבינו זצ"ל בסיוע לנצרכים ולשבורי לב - כפי שנהג בחיי חיותו, על ידי קופת הצדקה שסמך עליה בימי חייו -- קופת העיר

באנו על החתום

אלי (13)	דב לנדו	משה הלל הירש	אב"ד	ברלין	אונבסקי	דוד כהן	צני דרבנקין	ברוך ויסבקר	אריה לוי	שרגא שטיינמן	אברהם מולק	יהודא בויער	מרדכי שמואל אדלשטיין	עמרם פריד
אל (13)	משה הלל הירש	אב"ד ברלין	אונבסקי	דוד כהן	צני דרבנקין	ברוך ויסבקר	אריה לוי	שרגא שטיינמן	אברהם מולק	יהודא בויער	מרדכי שמואל אדלשטיין	עמרם פריד	אלעזר דוד אפשטיין	מיכאל משהוץ
אל (13)	משה הלל הירש	אב"ד ברלין	אונבסקי	דוד כהן	צני דרבנקין	ברוך ויסבקר	אריה לוי	שרגא שטיינמן	אברהם מולק	יהודא בויער	מרדכי שמואל אדלשטיין	עמרם פריד	אלעזר דוד אפשטיין	מיכאל משהוץ

0-39-47-47

גדולי הדור בכינוס פתיחת צדקת רבי גרשון בבית גאון ישראל מרן רבי דב לנדו שליט"א

שון שנערך בבית גאון ישראל ותפארתו מרן הגר"ד לנדו שליט"א, השתתפו, נשאו דברי הספד וחיזוק וחתמו על מכתב ובקשה לפתיחת קרן ולף, הנמנים לדבר מצוה - רבותינו חברי מועצת גדולי התורה: מרנן הגרמ"ה הירש, הגר"ד כהן, הגר"צ דרבקין, הגר"ב ויסבקר, הגר"א לוי, הגר"ש יאר, ראשי הישיבות ורבני הערים והקהילות הגר"ז ברלין, הגר"נ זוכובסקי, הגר"ש רוזנברג, הגר"י סילמן, הגר"ש גלאי, הגר"ש צ' רוזנבלט, הגר"מ ל"שטיין, הגר"י אונגריר, הגר"ח"פ ברמן, הגר"מ קסלר, הגר"א שוורץ, הגר"ח"י מן ההר, הגר"י פישוהף, הגר"א ד' אפשטיין והגר"ע פריד שליט"א.

שרי האלף

שטר מס. _____

שטר שור אלף

וזאת לתעודה כי הנהיג הנגיד

נגעה לקריאתו ובקשתו, לתרום לצדקת רבינו יוחנאנאל טרשון בר עב יואדה אדלשטיין לעילוי נשמתו את הסך שנקבע בסך

וכפי שיוצא בחיי חיותו בעת פטירתו רבנו אל"ל שטיינען והגר"ח קנבסקי זיע"א - ועל ידי זה זכה להצעת בלגיון שרי האלף שנתנים עכשם ועוקרים טובה לרבינו זלה"ה בסכום שיש בו עשי

ובס"ד עידי ערב שבת או ערב שבת עברכים, יתפללו ויזכרו את שנו בציון רבינו הגדול זלה"ה שיעלין בעדו בשמי ערום לטוב לו כל הימים ברי"ג

סאו על החתום לכבוד הגיבורים מנס

החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה
החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה	החתימה

השתתף
שרי האלף
גדולי הדור שליט"א
בל את
שר האלף
גדולי הדור שליט"א
יתפללו עליו
בינו זלה"ה
ערב שבת
בת מברכים

180

השתנתה מקצה אל קצה: "השטר הזה שהגיש אותו יהודי לוזה לגביר, היה שטר מזויף. מעולם לא חתמתי על הערבות הזו!" "אם כך", הזדעק הרב קרימלובסקי, "עלי לשוב לגביר ולהסביר לו את הענין לאשורו". "לא!", התנגד הרב גניחובסקי, "הגביר כבר מחל, ומה תועלת יש בדבר? זהו סתם סיפור לשון הרע". ושוב ניסה, "אולי בכל זאת כדאי לגלות את אזנו של הגביר, ולספר לו שמדובר היה במעשה תרמית, שהרי אם ישמע זאת - יתרום לטהרת המשפחה!".

אולם הרב גניחובסקי לא רצה לקחת על עצמו את האחריות הכבדה הזו, האמנם מקרה זה נקרא לשון הרע לתועלת, ומותר לספר את הדברים כדי לקבל תרומה?

"שאלה כזו", פסק, "צריך לשאול את רבנו בעל 'אילת השחר'". אמרו ועשו. שלחו את השאלה ביד הגרמ"י שניידר שליט"א. רבינו שמע את הסיפור מתחילתו ועד סופו, הרהר בדבר ונענה: "אינני רואה שום היתר לדבר לשון הרע בשביל לקבל תרומה!" הנה כי כן... אם שאלנו מהו הגבול? עסקנות, איסוף תרומות עד היכן. הנה לנו התשובה.

אמנם המטרה הנשגבה שווה כל מאמץ, וכיתות רגלים אף בארצות נכר, אבל ההלכה היא הגבול. לדבר לשון הרע כדי לקבל תרומה? זה לא! לזאת אין שום היתר!

(מתוך הספר 'גדול בקרבך')

לפרוע את החוב במלואו. מה אומר ומה אדבר, אם רבי אברהם ערב - מי אני שלא אתן? נתתי לו את מלוא הסכום. אך למגינת לבי הוא לא החזיר את ההלוואה.

"משום כבודו של רבי אברהם - לא פניתי אליו לדרוש את כספי, לא הזכרתי אפילו ברמז את ענין ההלוואה, ואת היותו ערב בעד הסכום. מחלתי לרבי אברהם גניחובסקי מחילה גמורה. אבל", סיים הגביר, "לתת לו פעם נוספת - אינני מוכן!".

הרב קרימלובסקי יצא מבית הגביר בידיים ריקניות. כל ימי שהותו בחו"ל רבץ עליו הסיפור כמשא כבד. פרשיה בלתי נעימה בעליל.

כאשר שב הרב קרימלובסקי ארצה, סיפר לרבי אברהם גניחובסקי את אשר קרהו בבית הגביר, ואת אשר סיפר לו. הרב גניחובסקי הקשיב לסיפור ו... שתק.

לא ההין הרב קרימלובסקי לשאול ולדרוש בפרטי המעשה, אף כי סבור היה כי שתיקתו של הרב אינה משמשת עדות ניצחת שלא היה לו מה לאמר בנידון... חלף זמן. הרב קרימלובסקי חש לביתו של הרב גניחובסקי כדי לסייע בעדו בענין כלשהו.

'אולי עתה כשאני עסוק במילוי בקשתו של הרב - עת רצון היא, זוהי ההזדמנות לפצח את תעלומות הסיפור עם אותו גביר'. הפציר הרב קרימלובסקי ברב גניחובסקי, שיאות להסביר לו מה קרה שם.

למשמע תשובתו של הרב נהפכה הקערה על פיה, והתמונה

היו הנשים סוחטות מהם לכל מיני שטויות והבלים. ה"חזון איש" זצ"ל לימדנו, ש'בת תלמיד חכם' אין הכוונה שאביה הוא תלמיד חכם. יכול להיות שתהיה בת עם הארץ עם טבעים ותכונות של 'בת תלמיד חכם', כי היא חניכה את עצמה. וכן יתכן להפך, שלאב תלמיד חכם תהיה 'בת עם הארץ'. יתירה מזאת, ה"חזון איש" הורה למעשה, שאם יש לאדם שתי אפשרויות - בת עם הארץ שהיא טובת לב, או בת תלמיד חכם שרחוקה מזה, יעדיף את בעלת הלב הטוב, משום שעם טובת לב אפשר לעשות הכל, ועם רעת לב אי אפשר לעשות כלום!

שאלו את רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל, מגדולי הדור באמריקה, מהי ההלכה הראשונה שצריך ללמד חתן. אמר "להיות ג'נטלמן"... שאלו: מהו ג'נטלמן? הוא ביאר: נשים של בן תורה מחונכות להתחשב בבעל שלהן ולא ללחוץ עליו, ולכן הן אינן מספרות לו גם דברים שהן מאד צריכות. בן תורה צריך לדעת, שהכדור נמצא אצלו, ועליו לתת לאשתו את כל צרכיה לפי ממונו, גם אם אינה מבקשת, משום שעליו לקחת בחשבון שהיא חוששת להפריע לו.

זוהי הצורה האמיתית של בת תלמיד חכם - יש בה עדינות טבעית! ומי שמטבעה רק צריכה עוד ועוד - הרי היא בת עם הארץ.

(מתוך אריה שאג - שמות)

שליט"א, שהיה אז בן שלושים. היא היתה יושבת שעות, מפענחת את הכתב שלו ומתקתקת את הדברים במכונת כתיבה. היא הוציאה את כל ספריו, ושירתה אותו בלב ונפש. את כל חייה נתנה לו, משום שידעה מהי תורה!

חז"ל (פסחים מט ע"ב) אמרו, שמי שנושא בת עם הארץ כאילו התחתן עם בהמה. פירש רש"י: "שדומות לבהמה, שאין להן לב להבין".

צריך להבין, ראשית - מדוע הוא כותב 'לב להבין', הן לכאורה מבינים בשכל ולא בלב? ושנית - איך אפשר לומר שלבהמה אין שכל, בשעה שיש לה שכל לכל מה שהיא צריכה?

אלא, שבעזרת השכל יכול אדם להבין את עצמו, ובלב ניתן להבין את הזולת... לבת תלמיד חכם יש לב להבין, ואילו לבת עם הארץ אין לב. יש לה רק שכל לדאוג לכל מה שהיא רוצה...

היכן יכול הלב לבוא לידי ביטוי? כשהיא רואה שלשכנה יש מכשיר חדש, והיא באה לבעלה ואומרת לו: "גם אני רוצה לקנות מכשיר כזה". הוא אומר: "אין לי כסף", אבל אותה זה לא מעניין. אם לשכנה יש - גם לה יהיה!

בני העיר מחוזא היו עשירים, אבל כסף אינו ניתן לאדם סתם, יש לו מטרה. את אותו כסף שהיו צריכים הבעלים לתת לדלים ולאביונים,

אנחנו רואים בגמרא דבר נורא: חז"ל הקדושים מאוד חששו מחבלי משיח. הם אמרו 'ייתי ולא אחמיניה', שהמשיח יבוא ושלא אהיה פה כדי לראות את זה.

אבל חז"ל הקדושים גם לימדו אותנו איך אפשר להינצל מחברי משיח: מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? יעסוק בתורה ובגמילות חסדים!

ללמוד תורה ולעשות חסד, זאת ההגנה הטובה ביותר על האדם. רבותי, אתם בחורים שלומדים בישיבה. זאת תקופה נפלאה שבה אפשר לטבול כל היום כולו בתוך מעשי חסד. אתה רואה בחור שמחפש ספר ועוזר לו למצוא אותו, שם יש מישהו שנפל לו משהו ואפשר להרים לו, בחור מתיישב לאכול ואין לו כף, אפשר לעזור לו למצוא כף, להגיש לו את הלחם כשהוא רוצה בכך, למזוג לו כוס מים, כל היום אפשר לעזור ולסייע לזולת, לעשות כל כך הרבה מעשי חסד. צריכים לנצל את ההזדמנויות הללו, להרבות ככל האפשר במעשי חסד, כמה שיותר, כי 'עולם חסד יבנה', ואין לנו תרופה טובה יותר מתורה וגמילות חסדים.

(מתוך שיחותיו של המשגיח בישיבת קמניץ* מלוקט מתוך כתבי אחד מתלמידיו)

של הילדים באותן שנים, היו אוספים פריטים שונים, וגם קופסאות גפרורים.

פעם עבר רבי אלחנן ליד הילד בן הארבע, והילד ניגש אליו ושאל אותו: "רבי, יש לך אולי קופסת גפרורים ריקה לתת לי?", נענה רבי אלחנן ואמר לילד בחיבה שכרגע אין לו קופסת גפרורים ריקה, אבל כשתרוקן קופסת הגפרורים שבביתו, בלי נדר הוא ייתן לו אותה.

כעבור שבוע שמע רבי אלחנן נקישות בדלת ביתו, בעת שהיה שקוע בתלמודו. הוא ניגש לפתוח את הדלת והנה עומד שם הילד של השכנים, ושואל אותו: "רבי, כבר נגמרו לכם הגפרורים? אפשר לקבל את הקופסה הריקה?".

מאותו יום, היה רבי אלחנן שומר את כל קופסאות הגפרורים הריקות שהיו לו, ואחת לתקופה היה הבן של השכנים נוקש בדלת ומבקש אותן, ורבי אלחנן נתן לו אותן בשמחה.

לספר לחברים שנוולד לו בן ראשון - לא היה לו זמן, אבל לאסוף קופסאות גפרורים לילד של השכנים כן היה לו זמן. למה? כי לגמול חסדים זה לא בזבז זמן, גם לא כשאתה ת"ח כזה עצום, כמו רבי אלחנן וסרמן!

המשך מעמוד 11 | מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

הלך לדרכו.

יום אחד הוא נשאר כמה דקות לאחר התפילה, והרב רמז לו לגשת אליו. הוא ניגש והרב שואל אותו לזהותו, והוא - במקום להשיב אומר: "הרב, ניצחת אותי!!!"

הגרצ"פ היה מופתע, ושאל הרי לא דיברתי איתך מעולם יותר משתי מילים? ואז השיב האדם ההוא ואמר:

הרב בוודאי זוכר את אותו יום שבאתי לכאן בפעם הראשונה להתפלל, זה היה היום שבו נפטרה אמי שהיתה בת 96, ואני אהבתי אותה מאוד. אני עצמי מתגורר בקיבוץ 'קליה', סמוך לים המלח, ואינני דתי.

'אני לא זכיתי לכיבוד-אם כזה'

הוא ממשיך ומספר, שאמו קראה לו, וביקשה ממנו שיבטיח לה שיאמר עליה קדיש. "נתתי לה תקיעת כף, אבל עשיתי לי סימן: אני נכנס לבית הכנסת הראשון שייקלע בדרכי, והיה, אם יתנו לי להתפלל לפני העמוד כמו שאני, עם המכנסיים הקצרים, אמשיך להתפלל ולומר קדיש, ואם לא- לא רק שהייתי נקי משבועתי, ולא אומר קדיש..."

"בזה שאפשרת לי להתפלל, כבוד הרב, ניצחת אותי!!!". הגרצ"פ חיבק אותו, ואמר: "אוי!!! אני לא זכיתי לכיבוד-אם שכזה!!!". האדם התחיל לבכות בקול ובדמעות שלישי, ועזב את הבית, ושוב לא הגיע במשך כמה שבועות. הגרצ"פ החל כבר להצטער, וחשב אולי לא היה צריך לומר אף מילה... אבל לאחר כמה שבועות הגיע היהודי, ועכשיו היה כבר לבוש בחליפה ובמגבעת, ומסופר כהלכה,

כיהודי חרדי ממש.

"לאחר שהרב חיבק אותי ואמר את מה שאמר, קיבלתי זעזוע, והחלטתי לחזור בתשובה שלימה. נסעתי לקיבוץ, חיסלתי שם את כל עסקיי, ועכשיו אני יהודי ירא ושלם!" - אמר...

איך אפשר לוותר על דינים שהם מעיקר הדין?

והנה, התקשיתי בסיפור זה, מאחר שבצורה שבה היה לבוש האדם ההוא, הרי אסור להתפלל לפני העמוד! ומקובלנו ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שגם אם רוצים לקרב יהודי ולגרום לו לחזור בתשובה, אפשר אולי לוותר על דינים שהם בבחינת חומרות, או לפני משורת הדין, אבל לא בדברים שהם מעיקר הדין, ולכאורה האדם ההוא היה לבוש בצורה שאסור לשמש כשליח ציבור, מה גם שבמניין התפללו תלמידי חכמים!

על מה הסתמך הגרצ"פ פרנק, כשנתן לאדם הזה להתפלל לפני התיבה? שאלתי את מרן הגרי"ג אדלשטיין (שליט"א) זצוק"ל.

והשיבני מרן ראש הישיבה: הרי יש דין, שאם יודעים על בת ישראל שיוצאת לשמך מותר לחלל שבת, ולרדוף אחריה כדי להשיגה ולהצילה מן השמד, ואם כן, במקרה שלנו, היה הגרצ"פ בבחינת 'חכם עדיף מנביא', ועוד לפני שהאיש אמר לו שהתכוון לעשות את דברי ההתפקרות (אם בבית הכנסת הראשון לא יתנו לו לומר קדיש), 'הריח' רבי צבי-פסח שאלו הם פני הדברים, ולכן ברור שהיה צריך לתת לו להתפלל, כדי שלא יתפקר..."

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה'- בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

צוף התורה

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

1 פניתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ושאלתי את פיו כדת מה לעשות, אם ראוי להגיש הצעה כזאת ליהודי שנולד לו בן אם לאו. נענה מרן זצ"ל בשלילה נחרצת

"ודתן ואבירם בני אליאב" (במדבר ט"ו, א')

שאלה: מעשה ביהודי עשיר מופלג, ששמו היה דתן, ומאחר וידע שבבוא יומו, יחששו נכדיו לקרוא לילדיהם על שמו, שכן יש מקומות שבהם משתדלים שלא לקרוא לילדים בשם זה, החליט להקים קרן מיוחדת וקבע שמי שיקרא לבנו בשם 'דתן' על שמו, יזכה בתמורה כספית בסכום של מאה אלף דולרים.

הגענו לשאלה, האם יש להתחמק משם זה בכל מחיר, או שבעצם מדובר בחשש רחוק, ומי שנמצא במצב כלכלי דחוק - כדאי שיקרא לבנו בשם זה, ויוכל לכלכל את בני ביתו בהרחבה בכסף שיקבל.

תשובה: מעשה בבחור שהגיע למרן שר התורה, ובפיו תלונה על כך שאינו מצליח להתרכז בלימוד וראשו קשה עליו כברזל, אין לו טעם בתפילה ולמרות שהוא מנסה שוב ושוב, הוא מרגיש שלבו לב אבן לכל דבר שבקדושה.

שאל אותו רבי חיים לשמו, והשיב אותו בחור שקוראים לו באחד השמות שהוזכרו בתורה כרשעים. נענה מרן שר התורה ואמר: "לא עוד פלוני יקרא שמך כי אם אברהם", ואכן נפתח לבו לתורה ותפילה.

והרי יודעים אנו שאין מחיר לתורה הקדושה, וממילא ברור שהצלחה בלימוד התורה קודמת לכל דבר אחר.

מספרים שמרן הסטייפלער שאל פעם בדרך מליצה: הרי אצל החופשיים שאינם שומרי תורה ומצוות, משתמשים בכל השמות שבתנ"ך (כך היה בעבר...) ואפילו 'נמרוד' הם קוראים לבניהם, ואם כן מדוע לא מצינו כמעט אף אחד שקרא לבנו 'דתן'? והשיב הסטייפלער בדרך צחות כי השם 'דתן' מזכיר להם 'דתיים' ולכן הם חוששים מפניו...

ובהקשר זה נוהג היה מרן הסטייפלער להורות, שיש לקרוא לילדים בשמות שיהיו חביבים עליהם, ולא בשמות שנתפסים כמוזרים בחברה בה הילדים צפויים לחיות. שאלה אותו בתו, אם כן מדוע קרא את שמה יוספה, והשיב לה הסטייפלער: "זה שם כל כך יפה,

והייתי בטוח שתשמחי עם השם הזה".

ובאמת הגמרא במסכת יומא דף פג, מביאה כמה מעשים ברבי מאיר שהיה בודק אדם, וידע את מעשיו על פי שמו, כי 'שמה קא גרים'.

ונוסף על כך כותב רבינו האריז"ל, והובאו דבריו בספר 'עמודי השבעה', שכשהורים נותנים שם לבנם או לבתם, אין זה סתם שם בעלמא, משום שרוח הקודש נזרקה בהם כעין נבואה, והם נותנים לילד את השם שמתאים לאופיו, תכונותיו ועתידו. והוא מוסיף שהדבר נכון אפילו לגבי הורים גויים לילד גוי, ולא דווקא בזרע ישראל, וכמו שמצינו שנקראה רות בשם זה, משום שממנה יצא דוד שריווה להקב"ה בשירות ותשבחות, והרי אביה של רות לא היה יהודי, ועדיין נזרקה בו מעין רוח הקודש כשנתן לה את שמה.

עוד מספרים על אחד ששקל לקרוא לבנו על שם שכנו המבוגר שנפטר, והאלמנה השכנה מאוד רצתה שיקראו ילד עם שם בעלה. וכששאל למרן הגרי"ש אלישיב, אמר רבינו הגרי"ש שהדבר אינו מומלץ, מאחר והם מתגוררים בסמיכות לאלמנה, בכל פעם שיקראו לילד בשמו של בעלה המנוח, יזכיר לה הדבר את אלמנותה ויגרום לה צער נורא.

ובדידי הוא עובדא, באלמנה אחת מגבעתיים שרצתה מאוד שמישהו ייקרא על שם בעלה, שהיה שמו שמעון, אבל מאחר והלה לא היה מקהל יראי ה', נכדיו לא חפצו לתת לילדים שם כזה 'מיושן', והיא פנתה אלי והציעה לשלם סכום כסף נכבד למי שיקרא על שם בעלה...

באותה העת הכרתי יהודי שבדיוק נולד לו ילד, וידעתי שמצבו הכלכלי דחוק מאוד, והם סובלים בבית מעוני ומחסור, והתלבטתי אם ראוי להציע לו לקרוא לבנו על שם מי שלא נמנה על קהל יראי ה', ולפתות אותו לעשות זאת בתמורה לתשלום.

פניתי למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ושאלתי את פיו כדת מה לעשות, אם ראוי להגיש הצעה כזאת ליהודי שנולד לו בן אם לאו. נענה מרן זצ"ל בשלילה נחרצת, כזאת לא ייעשה לקרוא לילד על שמו של אדם זר שלא היה שומר תורה ומצוות, אבל אמרתי למרן זצ"ל שאותו יהודי אין לו מה לאכול, והכסף יוכל להציל אותו, וכששמע זאת מרן הגראי"ל שינה את הוראתו, ואמר לי שאם כך הרי זו מצווה רבה להציל יהודי מחרפת רעב.

הצעת את ההצעה ליהודי, והוא הסכים על אתר, ואני כבר הודעת לאלמנה מגבעתיים שמצאתי 'לקוח' שמוכן לקרוא לבנו על שם בעלה.

דא עקא, כשהגיע האיש לביתו וסיפר זאת ליולדת, היא נחרדה חרדה גדולה והתנגדה בכל תוקף, עד שלבסוף הגיעו לפשרה שיקראו לילד 'שמעון' ויכונוו לרבי שמעון בר יוחאי. האלמנה ובני משפחתה הגיעו לשמחת הברית בהתרגשות גדולה, ופנקס הצ'קים בידה כדי לתת את מה שהתחייבה, אבל כשמלו את הילד ואמרו 'ויקרא שמו בישראל' הכריז האב בקול 'שמעון' והאם הוסיפה ממקום עומדה על יד המחיצה "על שם רבי שמעון בר יוחאי". כששמעו זאת בני משפחתו של שמעון המנוח, הם לא שילמו לאיש דבר. מבחינתם, עשו זאת בצדק רב. לאחר מכן שאלתי את פיו של אחד מגדולי הפוסקים, אם אותה יולדת לא היתה מגלה את הסוד, והם היו קוראים לבנם על שם רבי שמעון בר יוחאי, האם היה מותר להם לקחת את הכסף מהאלמנה? ולאחר מחשבה השיב לי אותו גדול שעל פניו מותר הדבר, כי הרי כל ה'שמעונים' המצויים בימינו, קרויים בסופו של דבר על שם רבי שמעון בר יוחאי או על מי שנקרא על שמו, ולכן 'שמעון' אחד לכולם, והוסיף שלהלכה למעשה יש לעיין בדבר, ובוודאי שגם אם כך הוא הדבר, עדיין נשארת השאלה במקומה לגבי מי שהיה לו שם שונה שאינו שמעון.

2 אמש סידר הרב לכל האורחים מקום, ורק אותי השאיר בלי לסייע לי, היום אחר תפילת המוסף חזר הדבר על עצמו בשנית, וכעת הרב לא רוצה לענות על שאלתי?

"וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיָּהּ" (במדבר ט"ו, ל')

שאלה: ויכוח נוקב שהתגלע בין גדעון ואלהיו, הסתיים במריבה מכוערת מאוד ובלבו של גדעון נשארה תרעומת קשה מאוד על אלהיו, עדי כדי חשש שהוא עלול להיכשל בלאו של "לא תשנא את אחיך בלבבך". והנה ביום מן הימים, חבר משותף של שניהם מזמין את גדעון להשתתף בשבע ברכות לנישואי בתו, וגדעון מבין שכשהוא יגיע לשם הוא צפוי להיתקל ביריבו אלהיו, מה שעלול להביא לחידוש הוויכוח ולהגברת השנאה רחמנא ליצלן. האם מוטל על גדעון חיוב להימנע מהגעה לאותה שמחה, או שהוא צריך ללכת לשם ולהתגבר על היצר ולהימנע מריבו השנאה? **תשובה:** ה'חשוקי חמד' במסכת סוכה דף כה, דן בשאלה הזאת ומכריע שגדעון צריך ללכת ולהשתתף בשמחה, ולעשות כל מאמץ כדי ליישר את ההדורים בינו ובין אלהיו, גם במחיר של ויתור ואפילו השפלה כביכול. עליו להפוך מאויב לאוהב! זאת חובתו בעולמו, ואדרבה מוטל על כל אחד שנקלע למצב כזה לגדוע את המחלוקת

בעודה בתחילתה.

ומומלץ לכל יהודי שרוצה להימנע מהאיסור החמור של שנאת חנם ומחלוקת, לשנן שוב ושוב את דברי רבינו הנשר הגדול ה'רמב"ם' ז"ע, שכתב באגרת לבנו רבינו אברהם זצ"ל בזו הלשון:

"אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המכלה הגוף והנפש והמזון, ומה נשאר עוד?! ראיתי לבנים השחירו, ופחות ניפחתו, ומשפחות ניספחו, ושרים הוסרו מגדולתם, ועיירות גדולות נתעררו, וקבוצים נפרדו, וחסידיים נפסדו, ואנשי אמונה אבדו, ניקלו ונתבזו, בסיבת המחלוקת.

"נביאים ניבאו וחכמים חכמו ופילוסופים חיפשו, ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה.

"לכן שינאו אותה, נוסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, וגם אל כל שאר בשרכם - אוהב מדנים, התנכרו ורחקו קרבתם פן תיספו בכל חטאתם.

"התפארו בסבל (סבלנות), כי היא הגבורה הישרה והנצחון האמיתי, כי בבקשכם הנקמה, שמא לא תשיגוה, ותחלו לבככם בתוחלת ממושכה, ושמא תוסיפו על בושתיכם חרפה כגולל אבן אליו תשוב. ואם תשיגוה, הנה חטאתם לה'..."

עוד מוסיף שם הרמב"ם מה קורה למי שנכנס למחלוקת עם הזולת חלילה: "ודעו אשר תמצא אתכם: שנאה, בלבול השכל, טרוד השינה, בלבול פעולה, גילוי מומים, לב נוקם, חוטא ומחטיא, חרטה באחרית. לכן תכירו מעלת הסבל, והייתם קדושים בעיני אויביכם. והתקדשתם, ותתחרטו מזיקיכם, ותגדל נפשכם בעיניהם, וישבו ויטיבו ליבם אם הם אנשי לבב. ואם הם אנשי בליעל, יכאבו ויצר להם על אשר לא תתבזו עמהם לעשות כמוהם, ותימלכו עליהם בכתר המוסר.

"תתנהגו בענוה, כי הוא סולם לעלות למעלות הרמות, ועימה לא תצטרכו לסבול. דעו כי אין עדי כענוה. הנה רבן של נביאים לא נתייחס על כל מידותיו כמו על הענוה. שימו מחסום לפיכם ורסן ללשוניכם".

וביתר שאת יש להיזהר ממחלוקת שמעורבים בה גם גדולי ישראל, שנשיכתם נשיכת שרף ועקיצתם עקיצת עקרב, ומעשה נורא מובא בשם רבינו הגר"ז בספר 'פניני הגר"ז', ששמע מאביו רבינו חיים בריסקר, מעשה שהיה כך היה:

היה יהודי אחד, מתלמידיו של רבינו בעל ה'תומים' הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זיע"א, שפעם התבטא בזלזול אודות רבו, בהקשר לנושא הקמיעות שהיה רבי יהונתן נותן לאנשיו. רבינו ה'תומים' הקפיד על אותו תלמיד, ומאז נענש בחומרה רבה והיה נע ונד בארץ, במקום בו היה ישן לילה אחד לא יכול היה לישן למחרת, והוא לא ידע מדוע באה אליו הרעה הגדולה הזאת.

כך היה האיש נודד במשך שנים, עד שהגיע לעיר קושטא (איסטנבול) שבטורקיה, ושם כיהן פאר "איש האלוקים החכם הספרדי רבינו יצחק בכר דוד זיע"א", כך מכנה רבינו הגר"ז את בעל ה'דברי אמת'. המנהג בבית מדרשו של ה'דברי אמת' היה שכל העניים היו עומדים בשורה אחר תפילת ליל שבת, והרב היה מסדר אותם ודואג לכל

אחד מהם למקום אכסניא, וגם אותו תלמיד של רבי יהונתן אייבשיץ עמד שם בין שאר העניים האורחים, והרב סידר לכל אחד מקום וכשהגיע לאותו תלמיד, דילג עליו כאילו לא ראה אותו בכלל.

למחרת בבוקר שוב נעמדו כל העניים בשורה אחר תפילת המוספין, והרב סידר לכל אחד מקום אירוח, אבל כשהגיע לאותו יהודי דילג עליו כאילו אינו קיים בכלל.

בשבת אחר הצהרים נכנס הרב לומר שיעור בגמרא, ואותו יהודי ישב בין שומעי השיעור והתעוררה אצלו שאלה בדברי הגמרא. הוא הבחין שאנשים אחרים שיושבים שם שואלים את הרב שאלות תוך כדי, ולכן הרשה לעצמו לשאול גם כן כמותם. הוא שאל את השאלה אבל הרב התעלם ממנה, ניסה לשאול שוב, הגביה את קולו, צעק את שאלתו בצעקה רמה, אבל הרב התעלם ממנו כאילו היה אוויר.

כאן כבר נשברה רוחו של היהודי, הוא שאל את הרב בקול בוכים... יסביר לי כבוד תורתו, מה ראה להתעלם ממני כאילו אני קיים בכלל? אמש סידר הרב לכל האורחים מקום ורק אותי השאיר בלי לסייע לי, היום אחר תפילת המוסף חזר הדבר על עצמו בשנית, וכעת הרב לא רוצה לענות על שאלתי? ילמדנו רבינו, במה חטאתי כנגד כבודו ואדע לכפר על מעשי, אבל למה להתעלם ממני בצורה כזאת?

נענה הרב בעל ה'דברי אמת' ואמר לו: "יען כי יש עליך קפיידא של אדם גדול מאוד, קפיידא מהרבי רבי יהונתן אייבשיץ".

נחרד התלמיד חרדה גדולה, והבין שכל מה שעבר עליו בשנים האחרונות בא לו בגלל שפגע בכבודו של רבי יהונתן אייבשיץ: "אם כן", הוא אמר, "מיד בצאת השבת אפנה לדרכי ואחיש את צעדי לעיר פראג, אולי אחלה פניו של רבי יהונתן, ויסלח לי על הפגיעה שפגעת בו וסוף סוף אבוא אל המנוחה ואל הנחלה..."

ענה לו איש האלוקים מקושטא: "מסופקני אם תצליח להגיע אליו..."

אבל התלמיד לא ויתר, מיד עם צאת השבת שם פעמיו לדרך, ועשה כל מאמץ כדי להחיש את דרכו, ואכן כעבור זמן לא רב הגיע לפראג, ומיהר לשים את פעמיו אל ביתו של רבי יהונתן, אלא שאז גילה לחרדתו הגדולה כי איחר את המועד, ורבי יהונתן כבר הובא באותה שעה למנוחות.

כמובן שרבינו הגרי"ז לא סיפר את הסיפור בכדי, ואביו רבינו חיים גם הוא לא סיפר אתם סיפורי מעשיות אלא ללמדנו לימוד חשוב הם באו: ממעשה זה יש ללמוד עד כמה צריכים להיזהר מלזלזל בכבוד הצדיקים וגדולי התורה, כמו שנוהרים מאש, כי מילה אחת שאינה במקום יכולה לגרור תוצאה שקשה לשער וקשה לתאר.

ויהי רצון שנוזכה לכבוד תלמידי חכמים גדולים וקטנים, ונהיה אוהבים זה את זה ומכבדים זה את זה.

געגועים לשטייגען הישיבת...

הנה הגיע הרגע...

גיטין, קידושין, בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא

5 המסכתות הישיבתיות שהיו איתך בימי עמלך בשנותיך בישיבה, עכשיו בלימוד ה'דף היומי' בבלי.

הצטרף גם אתה עכשיו לחזרות וללימוד מחדש את המסכתות הישיבתיות

המסגרת הטובה ביותר למחייב' תוכנית הלימוד והמבחנים של 'דרשו' הצטרף כבר עכשיו ונחזור יחד לשטייגען הגדול של עולם הישיבות...

להצטרפות 02-5609000 ובכל עמודת נדרים פלוס

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ **מה עושים כשמתגלה טעות בספר התורה באמצע הקריאה?**
- ◆ **האם ניתן לקרוא בתורה עם שְׁקָף שמודפסים עליו הניקוד והטעמים?**
- ◆ **מדוע לא קוראים לתורה לאב ובנו או לשני אחים בזה אחר זה?**

• מנהג ישראל לקרוא את השם 'יששכר' - 'ישכר', בהשמטת אחת מהאותיות ש'; ויש נוהגים שבפעם הראשונה בה נזכר השם יששכר בתורה קוראים אותו במלואו.

מה עושים כשאין 'בעל קורא'?

• אם אין בבית הכנסת אדם שיודע לקרוא בתורה בדקדוק ובנגינת הטעמים כראוי - יקרא אחד מתוך החומש, ואחר יאזין לקריאתו ויקרא על פיה בקול רם מתוך ספר התורה.
• מן הדין מותר לסדר שְׁקָף פלסטיק, אשר יודפסו עליו הניקוד וטעמי המקרא לפי השורות שבספר התורה, ובשעת הקריאה יניחו את השקף על גבי הספר, אך אין לעשות כן.

מהלכות קריאת התורה

• ככל 'דבר שבקדושה', קריאת התורה אינה מתקיימת אלא במעמד עשרה אנשים 'גדולים'. וניתן לקיים קריאת התורה אף עבור ששה אנשים שטרם שמעו את הקריאה, ובלבד שיהיו במקום עשרה.
• מנהג בני אשכנז ששלושה אנשים לפחות עומדים ליד ספר התורה בשעת הקריאה. ונהוג שהעולה לתורה עומד לפני הבימה בצד ימין, וה'בעל קורא' בצד שמאל, והגבאי משמאלו.
• אין להעלות לתורה אב ובנו, או שני אחים, בזה אחר זה, משום עין הרע; ואף אם הם עצמם אינם חוששים לעין הרע. ואם קראו לאדם לאחר בנו, אביו, או אחיו - לא יעלה, אך אם כבר עלה - יברך.
• העולה לתורה צריך ללכת לבימה במהירות, ובדרך הקצרה ביותר, משום כבוד הציבור - שלא ימתינו זמן רב, ומשום כבוד התורה - להראות שהיא חביבה עליו ונחפז לקרוא בה.

מהלכות ספר תורה שהתגלתה בו טעות

• אם התגלתה בין העליות טעות הפוסלת את ספר התורה - יש להמשיך את הקריאה בספר אחר; ואין צורך לשוב ולקרוא מתחילה.
• הפוסקים נחלקו בנוגע למקרה שהתגלתה טעות באמצע הקריאה - אם יש להמשיך את הקריאה מיד בספר אחר, או לסיים את הקריאה בספר הפסול, לברך, ולהמשיך בספר האחר. ולדעת פוסקים רבים יש למְצַע בין שתי שיטות אלו, דהיינו שרק אם כבר קראו שלושה פסוקים וניתן להפסיק במקום זה - ינהגו כשיטה הראשונה, ואם לא - ינהגו כשיטה השנייה.
• לדעת פוסקים רבים, אם טרם קראו שלושה פסוקים והתגלתה טעות בספר התורה - ימשיכו מיד את הקריאה בספר השני. וכך הדין גם כשהטעות התגלתה מיד לאחר ברכת 'אשר בחר בנו'.
• אם התגלתה טעות בספר התורה בשבת רגילה באמצע עליית ה'מפטיר' - יש לסיים את הקריאה ללא ברכה, ואין להוציא ספר אחר.
• אם התגלתה טעות בספר התורה בשבת רגילה לאחר העלייה האחרונה, לפני אמירת קדיש - יקראו את מיד ההפטרע עם ברכותיה ללא 'מפטיר'; ואת הקדיש יאמרו לאחר ההפטרע.
טעויות בקריאת התורה
• אם חיסר ה'בעל קורא' או הוסיף אות, או שטעה בטעמים ובניקוד - אם משמעות הענין לא השתנתה, אינו צריך לחזור ולקרוא; ויש אומרים שבחיסר או הוסיף אות, צריך לחזור.
• מילים שיש בהן 'קרי' וכת'ב', דהיינו שכתובות בצורה אחת ונקראות בצורה אחרת - יש לקוראן כפי ה'קרי' ולא כפי ה'כת'ב'.

אמר לו מרן: "שבת היא מקור הברכה, השתמש בחשמל כשר בשבת". על אתר קיבל הרב הבר על עצמו לעסוק בהקמת גנרטור בשכונתו. בדיוק שנה לאחר שהגנרטור הופעל, נולדה לו בתו תחי'

הגה"צ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל, מייסד ארגון מתנת חיים, על הפעילות למען השבת 'כי היא מקור הברכה'

השבת והמועדים, היו עבורו מקור להתעלות והתענגות של קדושה

שולחנות השבת שלו, עם מעדניהם וזמירותיהם, היו מוקד של הארה לאורחים רבים שהיה מארח בביתו - מבין תלמידיו הבחורים, ולעיתים אחרות מבנות המדרשה שהגיעו לקבל אור וחום במעונו. תלמידיו זוכרים איך היה מסביר בהתלהבות את החיסרון בקריאת עיתונים בשבת, ותיאר בהרחבה את המובא בספרים שהדבר דומה לחתן וכלה ההולכים יחד אל חדר הייחוד, לאחר החופה, ובדרך - החתן עוצר לרגע ומסתכל בעיתון - - - שומו שמים. אין מילים שיתארו את גודל הפליאה והתדהמה שתאחו את הסובבים, אל מול מראה תמוה ומופרך זה. השבת היא חופה וייחוד בין הקדוש ברוך הוא וישראל, ומה מקום להיסח הדעת כקריאת עיתונים ופוליטיקה? - - -

הרב הבר היה בעל רגש חם לכל דבר שבקדושה. הוא חי בעומק נשמתו את השבת ואת מועדי ישראל - והיה מתרגש עד עומק נשמתו מעיקר העניין שבהם.

(ערון מתוך הספר 'הרב הבר')

מאז נעוריו ובמשך כל השנים היה לו להגה"צ רבי אברהם ישעיהו הבר זצ"ל, קשר הדוק עם גדולי ישראל. הוא הרבה לשאול בעצתם ולהתברך מברכותיהם. קשר מיוחד היה לו עם שר התורה, מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל, ובכל שעת צורך, כאשר התעוררה בחייו ובפעילותו שאלה שדרשה הכרעה, היה פוקד את מעונו ושואל את פיו.

בשנים שבהן ייחל והתפלל להיפקד בזרע של קיימא, הגיע הרב הבר אל מרן הגר"ח כדי להתייעץ ולהתברך - ובהזדמנות זו אמר לו מרן: "שבת היא מקור הברכה, השתמש בחשמל כשר בשבת". הרב הבר השיב שכך הוא נוהג מעודו, ואמר לו מרן הגר"ח: "אם כך, תעשה בענין זה למען הכלל".

על אתר קיבל הרב הבר על עצמו לעסוק בהקמת גנרטור בשכונתו, לכבוד שבת קודש, בלא שיקבל על כך כל תמורה.

הקשיים היו רבים, והיו מתנגדים שניסו לעכב את הענין בטענות שונות והערימו עיכובים שהגיעו עד בית המשפט - אך הרב הבר המשיך בעניין במסירות מופלאה, ללא קבלת רווח כלשהו, עד שלאחר שנים הצליח בפעליו והגנרטור עמד על מכונו.

בדיוק שנה לאחר שהגנרטור הופעל לראשונה, נולדה לו בתו תחי'. גם לאחר מכן המשיך במסירותו אל הענין - ובכל שבוע בימי שישי, לעיתים אף סמוך לכניסת השבת, טיפל באופן אישי בתפעול הגנרטור ובתקון תקלותיו, ואת כל זאת עשה שלא על מנת לקבל פרס.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה